

ביאור בדרך אפשר

נִפְשׁוֹת שְׁקִימוֹת בְּכָל יְהוּדִי. נֶפֶשׁ הָאֱלֹקִית וְנֶפֶשׁ הַבְּהֵמִית⁶, נֶפֶשׁ
 הָאֱלֹקִית נִקְרָאת בְּשֵׁם אָדָם, ועל בני ישראל נאמר אָדָם אַתֶּם⁷,
 לְפִי שֶׁהִיא הַנֶּפֶשׁ הָאֱלֹקִית אֲדָמָה לְעֵלְיוֹן⁸, דומה לקרוש-ברוך-הוא
 וכפי שכתוב בספר התניא (פרק ב) שהנפש האלוקית היא "חלק אלוקה ממעל
 ממש" וְנֶפֶשׁ הַבְּהֵמִית כְּשֶׁמָּה
 בֵּן עֲנִינָה כפי שהיא נקראת כך
 מהתהוה שֶׁהִיא בְּהֵמָה כי עיקר
 מהתהוה של הנפש הבהמית הוא הכוח
 המתאוה ובכך היא דומה לבהמה,
 שכל עניינה הוא סיפוק התאוות שלה.
 וְעֹבֹדֵת הָאָדָם צְרִיכָה לְהִיּוֹת
 בְּב' הַנֶּפְשׁוֹת גם יחד, וְכִמוֹ
 שֶׁנִּתְבָּאָר לְעֵיל⁹ במאמר דיבור
 המתחיל 'מי מנה עפר יעקב' שנאמר
 בחג הגאולה י"ב בתמוז שנה זו,
 תשי"ח (יצא לאור ב'דבר מלכות'
 פרשת בלק עם ביאור בדרך אפשר)
 בְּעֵנְיָן הַבְּקָשָׁה של בני ישראל מאת
 הקרוש-ברוך-הוא (בפרק ע"ט בתהלים
 שאמירתו התחילה ב"יב תמוז השנה,
 תשי"ח, התחלת שנת הע"ט להולדת
 הרבי הרי"צ נשמתו-רדן) וְהָשָׁב
 לְשִׁכְנֵינוּ שְׂבָעִתִּים¹⁰, כעונש על
 מעשיהם הלא טובים שְׂבָעִתִּים
 דִּיּוּקָא, והפסוק מדייק ואומר
 "שבעתים" היינו פעמיים שבע דִּקְאִי
 שהכוונה על שְׂבָע הַמְּדוּת שֶׁל
 ב' הַנֶּפְשׁוֹת, נֶפֶשׁ הָאֱלֹקִית
 וְנֶפֶשׁ הַבְּהֵמִית, הַיְיִנוּ,
 שֶׁהָעֹבֹדָה עֹבֹדֵת ה' באמצעות
 כחות הנפש צְרִיכָה לְהִיּוֹת לֹא

ביאור בדרך אפשר

קִדְשׁ¹ יִשְׂרָאֵל לְהוֹי' רֵאשִׁית תְּבוּאָתָהּ, כָּל אוֹכְלֵי יֶאֱשָׁמוּ
 גו'², וּפְרֹשׁ הַתְּרֻמָּה (וְהוּבָא בְּפִרוּשׁ רש"י) כְּדַמְעָה אֲרָמוֹת
 עֲלָלָא דְמֶן דְּאָכִיל מִיְיָה חֲזִיב לְמִימַת (כתרומה) הַנְּקֻרָא דַּמְעָה
 ככתוב "מלאתך ודמעך לא תאחר") שהורמה (הופרשה) שמי שאוכל ממנה
 חייב למות. הַיְיִנוּ, שְׁיִשְׂרָאֵל הֵם
 כְּתוּרָמָה (קִדְשׁ יִשְׂרָאֵל)
 שֶׁהָאוֹכֵל מִמֶּנָּה חֲזִיב מִיְיָה³,
 וְכִשְׁרֵי חֲצַד עוֹמֵר אֲרָמוֹתָא,
 הַיְיִנוּ, שְׁיִשְׂרָאֵל הֵם כְּרֵאשִׁית
 קְצִיר לְפָנֵי הָעֹמֵר (רֵאשִׁית
 תְּבוּאָתָה) שְׂאֲסוּר בְּאֹכִילָה
 ואפשר לאכול מהתבואה החרושה בכל
 שנה רק לאחר הבאת קרבן העומר ביום
 ט"ז בניסן וְהָאוֹכֵל מִתְחַיֵּב, בֵּן
 כָּל אוֹכְלֵי יֶאֱשָׁמוּ כל מי שפונע
 בבני ישראל ראוכל בהם, ייענש.
 וְצִרְיָה לְהַבִּין⁴, לְמָה דְמָה
 הַנְּבִיא אֵת יִשְׂרָאֵל לְב' לַשְׁנֵי
 הָעֲנִינִים דְּתוּרָמָה וְעֹמֵר, הָרִי
 תְּרוּמָה הִיא נְעֻלִית יוֹתֵר וְיֵשׁ לָהּ
 קְדוּשָׁה גְדוּלָה יוֹתֵר מֵעֹמֵר, וְגַם
 הָעֲנֵשׁ דְּאֹכִילֵת תְּרוּמָה חֲמוּר
 יוֹתֵר, כי רק האוכל תרומה חייב מיתה
 וּבִפְרָט שְׁתוּרָמָה הִיא גַם
 מִהַמְּבַחֵר שֶׁבְּתוּבָא, מְחַטִּים
 שֶׁהֵם מְאָכֵל אָדָם, וְהָעֹמֵר הוּא
 מְשֻׁעָרִים שֶׁהֵם מְאָכֵל בְּהֵמָה,
 וְהָרִי הָאָדָם הוּא נְעֻלָה יוֹתֵר
 מִהַבְּהֵמָה. וְאֵם כֵּן, מֵה מוֹסִיף
 הַכְּתוּב שְׁיִשְׂרָאֵל הֵם רֵאשִׁית
 תְּבוּאָתָהּ, כְּרֵאשִׁית קְצִיר לְפָנֵי
 הָעֹמֵר, נוֹסֵף עַל הָעֲנִינֵי דְקִדְשׁ
 יִשְׂרָאֵל, כְּתוּרָמָה וְהָרִי תְּרוּמָה הִיא
 קְדוּשָׁה יוֹתֵר נְעֻלִית וְיוֹתֵר חֲמוּרָה וְזֶה
 יֵשׁ בְּדִמּוּי לְעוֹמֵר שֶׁלֹּא קִיִּים בְּדִמּוּי
 לתרומה?²

בס"ד. שבת פרשת פינחס, מברכים החרודש מנחם-אב, ה'תשח"י

(הנחה בלתי מוגה)

קִדְשׁ¹ יִשְׂרָאֵל לְהוֹי' רֵאשִׁית תְּבוּאָתָהּ, כָּל
 אוֹכְלֵי יֶאֱשָׁמוּ גו'², וּפְרֹשׁ הַתְּרֻמָּה
 (וְהוּבָא בְּפִרוּשׁ רש"י) כְּדַמְעָה אֲרָמוֹת עֲלָלָא
 דְּמֶן דְּאָכִיל מִיְיָה חֲזִיב לְמִימַת, הַיְיִנוּ, שְׁיִשְׂרָאֵל
 הֵם כְּתוּרָמָה (קִדְשׁ יִשְׂרָאֵל) שֶׁהָאוֹכֵל מִמֶּנָּה חֲזִיב
 מִיְיָה³, וְכִשְׁרֵי חֲצַד עוֹמֵר אֲרָמוֹתָא, הַיְיִנוּ,
 שְׁיִשְׂרָאֵל הֵם כְּרֵאשִׁית קְצִיר לְפָנֵי הָעֹמֵר (רֵאשִׁית
 תְּבוּאָתָה) שְׂאֲסוּר בְּאֹכִילָה וְהָאוֹכֵל מִתְחַיֵּב, בֵּן
 כָּל אוֹכְלֵי יֶאֱשָׁמוּ. וְצִרְיָה לְהַבִּין⁴, לְמָה דְמָה אֵת
 יִשְׂרָאֵל לְב' הָעֲנִינִים דְּתוּרָמָה וְעֹמֵר, הָרִי תְּרוּמָה
 הִיא נְעֻלִית יוֹתֵר מֵעֹמֵר, וְגַם הָעֲנֵשׁ דְּאֹכִילֵת
 תְּרוּמָה חֲמוּר יוֹתֵר, וּבִפְרָט שְׁתוּרָמָה הִיא גַם
 מִהַמְּבַחֵר, מְחַטִּים שֶׁהֵם מְאָכֵל אָדָם, וְהָעֹמֵר הוּא
 מְשֻׁעָרִים שֶׁהֵם מְאָכֵל בְּהֵמָה, וְהָרִי הָאָדָם הוּא
 נְעֻלָה יוֹתֵר מִהַבְּהֵמָה. וְאֵם כֵּן, מֵה מוֹסִיף הַכְּתוּב
 שְׁיִשְׂרָאֵל הֵם רֵאשִׁית תְּבוּאָתָהּ, כְּרֵאשִׁית קְצִיר
 לְפָנֵי הָעֹמֵר, נוֹסֵף עַל הָעֲנִינֵי דְקִדְשׁ יִשְׂרָאֵל,
 כְּתוּרָמָה. וְכָלֹת הָעֲנִינֵי הוּא, דְּהִנֵּה כְּתִיב⁵ וְנִשְׁמוֹת אֲנִי עֲשִׂיתִי, שֶׁהֵן שְׁתֵּי
 נֶפְשׁוֹת, נֶפֶשׁ הָאֱלֹקִית וְנֶפֶשׁ הַבְּהֵמִית⁶, נֶפֶשׁ הָאֱלֹקִית נִקְרָאת בְּשֵׁם אָדָם, אָדָם
 אַתֶּם⁷, לְפִי שֶׁהִיא אֲדָמָה לְעֵלְיוֹן⁸, וְנֶפֶשׁ הַבְּהֵמִית כְּשֶׁמָּה בֵּן עֲנִינָה שֶׁהִיא
 בְּהֵמָה. וְעֹבֹדֵת הָאָדָם צְרִיכָה לְהִיּוֹת בְּב' הַנֶּפְשׁוֹת, וְכִמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר לְעֵיל⁹ בְּעֵנְיָן
 וְהָשָׁב לְשִׁכְנֵינוּ שְׂבָעִתִּים¹⁰, שְׂבָעִתִּים דִּיּוּקָא, דְּקָאִי עַל שְׂבָע הַמְּדוּת שֶׁל ב' ה'
 הַנֶּפְשׁוֹת, נֶפֶשׁ הָאֱלֹקִית וְנֶפֶשׁ הַבְּהֵמִית, הַיְיִנוּ, שֶׁהָעֹבֹדָה צְרִיכָה לְהִיּוֹת לֹא

(1) על העתק ההנחה שבספריית אגודת חסידי חב"ד – ציין כ"ק אדמו"ר שליט"א בכתב"ק: "רשימות הצ"צ" (ראה לקמן הערה 3). "וכנה"ע רואים ע"ח" (ראה לקמן הערה 10). (2) ירמ"י ב, ג – הפטרת פרשתנו. (3) חלה פ"א מ"ט. (4) ראה גם אוה"ת פרשתנו ע' אירכא ואילך. (5) ישע"י נו, טז. (6) תניא פ"א. (7) יחזקאל לד, לא. (8) של"ה כ, ב. שא, ב. ובכ"מ. (9) ד"ה מי מנה די"ב תמוז פ"ב (לעיל ע' 131 ואילך); וד"ה ה' שארית יעקב דש"פ בלק פ"ז (לעיל ע' 179 ואילך). (10) תהלים עט, יב.

קודש ישראל להוי' ראשית תבואתה

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

42 זה בזה ישְׂרָאֵל בְּאוֹרֵיָא וְאוֹרֵיָא בְּקוֹדֶשֶׁא-בְּרִיךְ-הוּא¹¹ בני
 43 ישראל בתורה והתורה בקדוש-ברוך-הוא. דְּהֵנָּה¹², הַתּוֹרָה נִתְּנָה
 44 לְמִטָּה בעולם הזה דְּוָקָא, וְכֹאֲשֶׁר הַמְּלֵאכִים בְּקִשּׁוֹ לקבל אֶת
 45 הַתּוֹרָה לעצמם בְּאִמְרָם לקדוש-ברוך-הוא תְּנֵה הוֹדָף עַל
 46 הַשָּׁמַיִם¹³, הִנֵּה אָף שֶׁבִקְשׁוּ
 47 אֶת הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁהִיא
 48 בְּרוּחַנִיּוֹת [שֶׁהֵרִי הַמְּלֵאכִים
 49 יָדְעוּ מֵה שֶׁכְּתוּב בַּתּוֹרָה,
 50 והבינו שהתורה מדברת גם בנשמיות
 51 ומְכַל-מְקוֹם בְּקִשּׁוֹ המלאכים
 52 שֶׁתַּנְתֵּן הַתּוֹרָה לָהֶם, וְהִינּוּ
 53 לְפִי שֶׁכּוֹנְתֶם הֵיטָה שִׁתְּנוּ
 54 לָהֶם הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁהִיא
 55 בְּרוּחַנִיּוֹת], מְכַל-מְקוֹם
 56 הַשִּׁיבוּ לָהֶם, כְּדַבְּרֵי חֲכִמֵינוּ ז"ל
 57 שֶׁבִמְעַנֵּה לְבַקְשָׁתָם שֶׁל הַמְּלֵאכִים לְקַבֵּל
 58 אֶת הַתּוֹרָה, אָמַר לָהֶם מִשֶׁה רַבְּנוּ
 59 כְּלוּם לְמִצְרַיִם יִרְדְּתֶם כּוֹי'
 60 יִצְרָהֲרַע יֵשׁ בִּינֵיכֶם¹⁴ ואם כן
 61 אֵיךְ תִּקְבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה שֶׁכְּתוּב בָּהּ
 62 "אֲנִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ
 63 מִצְרַיִם" וְיֵשׁ בָּהּ אֲזוּהָרוֹת לֹא לְעַבֹּר
 64 עֲבִירוֹת כִּפִּי שֶׁהֵיכָּא הֲרַע מִפְתָּה, בִּינּוֹן
 65 שֶׁתְּכַלִּית עֲלוֹי הַתּוֹרָה הוּא
 66 כְּפִי שֶׁנִּתְּנָה לְמִטָּה דְּוָקָא,
 67 שֶׁנִּסְעָה מִמְּקוֹמָה לְמַעְלָה בְּאֵלֹהִים,
 68 חֲכִמֵינוּ וְרַצְנוּ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
 69 וְיִרְדָּה כּוֹי' מִדְּרַגָּה לְדְרַגָּה עַד
 70 שֶׁנִּתְּנָה לְבִישׁוֹ בְּדִיּוֹ וְקִלְף גִּשְׁמִי
 71 וּבְהִלְכוֹת בְּעֵנִינִים גִּשְׁמִיִּים¹⁵,
 72 שֶׁזֶהוּ הַמְּשַׁמְעוֹת הַפְּנִימִית שֶׁל
 73 הַמַּעֲנֵה לְמֵלָאכִים לְמִצְרַיִם
 74 יִרְדְּתֶם, מְקוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מִיִּצְרַיִם
 75 וְהַגְּבֻלוֹת הָעוֹלָם הַמְּכֻסִּים עַל
 76 הָאוֹר הַלּוֹקִי, וְהָאֵם יִצְרָהֲרַע יֵשׁ
 77 בִּינֵיכֶם, דְּהִינּוּ דְּבַר הַמַּעֲלִים
 78 וּמִסְתִּיר עַל רַצוֹן ה' כּוֹי', וְעַל-
 79 יְדֵי יְרִידָה זוֹ שֶׁל הַתּוֹרָה מִלְּמַעְלָה
 80 לְמִטָּה נִעְשָׂה כְּסוּפּוֹ שֶׁל דְּבַר
 81 תְּכַלִּית הָעֲלוֹי דְּתוֹרָה,
 82 שֶׁמִּתְקַשְּׂרֵת וּמִתְחַבֵּר בְּקוֹדֶשֶׁא-בְּרִיךְ-הוּא, בְּאוֹפֵן יוֹתֵר נִעְלָה מִכְּפִי

1 רַק עִם הַנֶּפֶשׁ הָאֱלֹקִית, אֲלֵא גַם בְּכַרּוֹר הַמַּדּוֹת דְּנֶפֶשׁ
 2 הַבְּהֵמִית, לְהַפְרִיד אֶת הֲרַע שְׁבָהֶם מִהַטּוֹב וּלְהַעֲלוֹת אֶת הַטּוֹב שְׁבָהֶם
 3 לְקְדוּשָׁה אֲשֶׁר, נּוֹסֵף עַל עֵצֶם מַעֲלַת הַכְּרִיּוֹר דְּנֶפֶשׁ הַבְּהֵמִית,
 4 הֵנָּה עוֹד זֹאת, שֶׁעַל-יְדֵי בְּרוּר נֶפֶשׁ הַבְּהֵמִית נִעְשָׂה תּוֹסֶפֶת
 5 עֲלוֹי גַם בְּנֶפֶשׁ הָאֱלֹקִית, כְּמוֹ
 6 שֶׁנִּתְּנָה לְעֵיל בְּדִיבּוּר הַמַּתְחִיל
 7 'מִי מִנָּה' שְׁנֵאמַר ב"ב תִּמּוֹ וּבְדִיבּוּר
 8 הַמַּתְחִיל 'וְהִיא שְׁאֵרִית יַעֲקֹב' שְׁנֵאמַר
 9 בְּשֵׁבֶת פֶּרֶשׁת בִּלְק שֵׁנָה זוֹ, תְּשִׁיחַ,
 10 בְּאַרְבָּעָה עַל פִּי הַמְּבוּאֵר בַּחֲסִידוֹת
 11 שֶׁשׁוּרֵשׁ הַמִּידוֹת שֶׁל הַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית
 12 הוּא מֵעוֹלָם הַתּוֹהוֹ שְׁבוֹ הָאוֹרוֹת
 13 מְרוּבִים וְהַכְּלִים מוֹעֲטִים, וְלִכֵּן הַמִּידוֹת
 14 הֵם בְּתוֹקֶף גְּדוֹל. וְשׁוּרֵשׁ הַמִּידוֹת שֶׁל
 15 הַנֶּפֶשׁ הָאֱלֹקִית הוּא מֵעוֹלָם הַתִּיקוֹן
 16 שְׁבוֹ הָאוֹרוֹת הֵם בְּהַתִּישׁוּבוֹת בְּכָלִים
 17 וְלִכֵּן הֵם בְּבִיטוּל, וְכֹאֲשֶׁר הָאָדָם פּוֹעֵל
 18 בִּיטוּל בְּמִידוֹת שֶׁל נֶפֶשׁ הַבְּהֵמִית הַדְּבַר
 19 גּוֹרֵם הַתְּכַלּוֹת' בֵּין הַמִּידוֹת שֶׁל הַנֶּפֶשׁ
 20 הַבְּהֵמִית וְאֵלֶּה שֶׁל הַנֶּפֶשׁ הָאֱלֹקִית.
 21 וְעַל יְדֵי זֶה נּוֹסֵף גַם בְּמִידוֹת שֶׁל הַנֶּפֶשׁ
 22 הָאֱלֹקִית. וְזֶהוּ גַם מֵה שֶׁנֵּאמַר
 23 בְּכַתּוּב שִׁישְׂרָאֵל הֵם רֵאשִׁית
 24 תְּבוּאָתָה, כְּעֹמֵר שְׁעוּרִים,
 25 שֶׁעֲנִינוּ בְּעַבְדָּה בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם
 26 הוּא בְּרוּר הַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית,
 27 שֶׁזֶהוּ הַחֲסִידוֹת עַל הָעֵנִין
 28 דְּקִדְשׁ יִשְׂרָאֵל, כְּתוּרָמָה,
 29 מֵאֲכַל אָדָם, לְפִי שֶׁעַל-יְדֵי
 30 בְּרוּר הַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית נִעְשִׂית
 31 עֲלִיָּה וְתוֹסֶפֶת גַּם בְּנֶפֶשׁ
 32 הָאֱלֹקִית וְזֶה הַמַּעֲנֵה לְשֵׁאלָה מֵה
 33 הַתּוֹסֶפֶת בְּדִמּוּי שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְעוֹמֵר
 34 לְעוֹמֵת הַדִּמּוּי לְתוּרָמָה – אֲמַנֵּם יֵשׁ
 35 מַעֲלָה בְּתוּרָמָה שֶׁהִיא מִמֵּאֲכַל אָדָם עַל
 36 הָעוֹמֵר שֶׁהוּא מִמֵּאֲכַל בְּהֵמָה, אֲבָל
 37 דּוּקָא בְּרוּר הַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית, הָעוֹמֵר,
 38 גּוֹרֵם תּוֹסֶפֶת בְּנֶפֶשׁ הָאֱלֹקִית.
 39 (ב) וְיִוָּבֵן זֶה מִמָּה שֶׁמִּצְוֵנוּ
 40 בְּעֵנֵן הַתּוֹרָה, שֶׁעַל-זֶה אָמְרוּ
 41 בְּבוֹהֵר תְּלַת קְשָׁרִין מִתְקַשְּׂרִין דָּא בְּדָא, שְׁלוּשָׁה קְשָׁרִים מִתְקַשְּׂרִים

(11) ראה זח"ג עג, א. 12) בכל הבא לקמן – ראה ד"ה וכל העם רואים תרע"ח (סה"מ תרע"ח ע' קסה ואילך). וראה גם המשך וכל העם רואים תש"ו (סה"מ תש"ו ע' 96 ואילך). ד"ה וידברו גו' אנכי תשי"ד (תו"מ ח"ב ע' 14 ואילך). 13) תהלים ח, ב. וראה שבת פח, סע"ב ואילך. 14) שבת שם. 15) ראה תניא פ"ד.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 שהייתה קודם הייתה למטה וכמאמר הַיְדוּעַ שְׁדוּד הַיָּה
 2 מַחְבֵּר תוֹרָה שְׁלֹמֶעֱלָה בְּקוֹדֶשׁ-בְּרִיף־הוּא¹⁶ והיה ממשיך
 3 ומגלה אלוקות בתורה. וּכְמוֹ כֵן יוֹכֵן בְּנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, בִּירִידָתוֹן
 4 לְמִטָּה בַּגּוֹף וְנִפְשׁ הַבְּהֵמִית, והייתה הוּ דומה לירידה של התורה
 5 מחמתו ורצונו של הקדוש-ברוך-הוא
 6 עד לעולם הזה הגשמי שהרי הנשמה
 7 היא "חלק אלוקה ממעל" שירדה
 8 ירדה גדולה עד להתלבשות בגוף
 9 גשמי בעולם הזה שְׁיִרְדָּה זֶה הוּא
 10 צָרִיף עֲלֶיהָ, ובסופו של דבר דווקא
 11 על ידי הירידה הגדולה, הנשמה
 12 מתעלה לדרגה יותר גבוהה מכפי
 13 שהייתה לפני הירידה.
 14 וְלִהְיֵין מַעֲלַת עֲנִין יְרִידַת
 15 הַנִּשְׁמָה לְמִטָּה, יוֹכֵן זֶה
 16 מְנַשְׂמַת אָדָם הָרִאשׁוֹן
 17 שֶׁנִּשְׁמָתוֹ פּוֹלְלַת אֶת כָּל
 18 הַנִּשְׁמוֹת¹⁷ כדברי רבנו הזקן באגרת
 19 הקודש שבתניא "כל הנשמות שבעולם
 20 היו כלולות באדם הראשון ודרך כלל
 21 הייתה נשמתו נחלקת למספר תרי"ג,
 22 רמ"ח אברים ושס"ה גידים, אך דרך
 23 פרט נחלקת לניצוצות אין מספר שהן
 24 נשמות כל ישראל מימות האבות
 25 והשבתים עד ביאת המשיח ועד בכלל
 26 שיקיים אז מה שכתוב והיה מספר בני
 27 ישראל כחול היס אשר לא יספר
 28 מרוב", דְּכָתִיב בֵּיה שְׂכָתוֹב בו,
 29 באדם הראשון, וַיִּפַּח הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ־
 30 הוּא בְּאָפִיו נִשְׁמַת חַיִּים¹⁸, וְכָךְ
 31 אוֹמֵר כָּל אֶחָד וְאֶחָד
 32 מִיִּשְׂרָאֵל בְּכַרְכּוֹתָיו לְהַקְבִּי"ה
 33 ב'כרכות השחר' בכל יום וְאֶתָּה
 34 נִפְחָתָהּ בִּי, היינו שנתנית הנשמה
 35 בכל אדם, לא רק באדם הראשון, היא
 36 באופן של "ויפח" וְאֵיתָּה יֵשׁ, מוֹבָא
 37 בַּתְּנַיָּא¹⁹ בְּשֵׁם הַזֶּה־ר מֵאֵן דְּנִפְחַ מִתּוֹכֵיהָ נִפְחַ, מי שנופח מתוכו
 38 הוא נופח כי בניגוד להבל היוצא מהפה בעת דיבור רגיל שיוצא מחיצוניות
 39 האדם הרי כאשר אדם נופח אויר בכוח הרי זה מִתּוֹכֵיהָ וּמִפְּנֵימִיתוֹ,
 40 שְׁהוּא עֲנִין הַנְּפִיחָה בְּכַח, וכך גם למעלה, כביכול, "ויפח" משמעו
 41 שהדבר בא מהתוך והפנימיות ולא דבר חיצוני בלבד וְזֶהוּ הַחֲלוּק הַהִבְדֵּל
 42 בֵּין הַתְּהוּוֹת כָּל הַנְּבָרָאִים מִכּוּחוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ־הוּא שְׁהוּא
 43 עַל-יְדֵי הַדְּבּוּר, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב²⁰ בְּדָבָר הַוְי' שְׁמִים נַעֲשׂוּ

וּבְרוּחַ פִּי כָּל צָבָאָם, הרי שכל הנבראים נתהוו מהדיבור (וכמבואר
 ב'שער היחוד והאמונה' שבספר התניא שאור האלוקי המהווה את הנבראים
 בא באמצעות עשרת המאמרות של מעשה בראשית) לְבְרִיאַת הָאָדָם
 שְׁעַל-זֶה נֶאֱמַר לְשׁוֹן נְפִיחָה, שְׁהוּא בְּכַח דְּוָקָא וממילא היא
 מהתוך והפנימיות. וְהַעֲנִין הוּא,
 שְׁפָאָשׁר הַהִמְשָׁכָה הוּא
 בְּהַדְרָגָה, מַעֲלָה לְעֲלוּל,
 מְסִיבָה לְתוֹצֵאָה שֶׁהַקֶּשֶׁר בֵּינֵיהֶם יִשִּׁיר
 וְכוּרֵו (כמו, למשל, התהוות רגש
 המידות שבלב מהשכל שבמוח שהיא
 בדרך 'עילה ועלול', כפי שיבואר להלן,
 וכך גם בכל התהוות מדרגה לדרגה
 שהקשר בין שתי הדרגות הוא ישיר
 וְקוּרֵו) אֲזִי מְסַפִּיק גַּם בְּחִינַת
 דְּבּוּר בְּלִבְד, וְאִין צָרִיף לְכַח
 מִיַּחַד דְּוָקָא, כי בהתהוות כוּו אין
 פלא וחידוש גדול כל כך מִה־
 שְׁאִין-כֵּן פֶּאָשׁר הַהִמְשָׁכָה
 הוּא שְׁלֵא בְּהַדְרָגָה וְאִין יֵחַס
 יִשִּׁיר בֵּין הַמְּהוּוֹת וְהַמְּתוּוֹת, אֲלֵא
 בְּדָרְךְ דְּלוּגַ עַל פְּנֵי מַרְחָק גְּדוּל
 וְהַתְּחַדְשׁוֹת שֶׁל עֲנִין בְּלַתִּי צְפוּי,
 אֲזִי צָרִיף לְכַח מִיַּחַד, וְהוּא
 עֲנִין הַנְּפִיחָה ומאחר שהתלבשות
 הנשמה לפעול בתוך גוף גשמי היא
 חידוש גדול, הדבר בא באופן של
 "ויפח" מִתּוֹכֵיהָ וּפְנִימִיתוֹ שֶׁל
 הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ־הוּא (וכמבואר בתניא
 פרק ב' שהכוונה גם לכך שהנשמות
 נמשכו ממשבתו וחמתו של
 הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ־הוּא המאודת בו
 עצמו).

ג) וְיוֹכֵן זֶה הַהִבְדֵּל בֵּין הַתְּהוּוֹת
 וְהַמְשָׁכָה יִחִסֵּת וְהַדְרָגָתִּית, להתהוות
 וְהַמְשָׁכָה בְּדָרְךְ דְּלוּגַ עַל-דְּרָךְ־
 מְשַׁל מַפְחוֹת הַנְּפִשׁ, הַחֵל
 מִפְּנֵי הַיּוֹתֵר נַעֲלָה שְׁהוּא כַּח הַשְּׁכָל.
 דְּהֵנָּה, הַמְשָׁכַת הַשְּׁכָל מִפְּנֵי הַמְשָׁכִיל הוּא בְּסִדְר
 וְהַדְרָגָה, וְהַגֵּם שְׂכַח הַמְשָׁכִיל אִינוֹ מְצִיאוֹת שְׁכָל
 מִמֶּשׁ, מְפַל-מְקוֹם, לְהִיּוֹתוֹ מְקוֹר לְמְצִיאוֹת שְׁכָל
 מִבֵּין כּוּחוֹת הַנִּפְשׁ נַעֲלָה מִבֵּין כּוּחוֹת הַנִּפְשׁ שְׁהוּא כַּח הַשְּׁכָל. דְּהֵנָּה,
 הַמְשָׁכַת וְהַתְּהוּוֹת וְהַתְּגֻלּוֹת הַשְּׁכָל הַרְעִיּוֹן הַשְּׁכָלִי מִפְּנֵי הַמְשָׁכִיל
 הַכּוּחַ הַנִּפְשִׁי לְהַמְצִיא וְלַהֲבִין רְעִיּוֹנוֹת שְׁכָלִים הוּא בְּסִדְר וְהַדְרָגָה, כֵּן
 שִׁישׁ קֶשֶׁר וִיחַס גְּלוּי בֵּין כּוּחַ הַמְשָׁכִיל וְהַשְּׁכָלִי וְהַגֵּם שְׂכַח הַמְשָׁכִיל
 אִינוֹ מְצִיאוֹת שְׁכָל מִמֶּשׁ אֵלָּא כּוּחַ נִפְשִׁי שִׁישׁ בוֹ יְכוּלַת וּפּוֹטֵנְצִיאֵל
 לְהַשְׁכִּיל הַשְּׁכָלִית בְּעוֹד הַשְּׁכָלִית עַצְמוֹ אִינוֹ מוֹגֵדֵר כְּרַעֲיִין שְׁכָלִי ('שכל'),
 מְפַל-מְקוֹם, לְהִיּוֹתוֹ מְקוֹר לְמְצִיאוֹת שְׁכָל דְּוָקָא, וְלֵא

(16) ראה לקו"ת שלח מז, ג (במעין החכמה). ובכ"מ. 17) ראה טעמי המצוות להרח"ו פ' קדושים. סהמ"צ להצ"צ כח, א ואילך. 18) בראשית ב, ז. 19) רפ"ב. 20) תהלים לג, ו.

קודש ישראל להוי' ראשית תבואתה

ביאור בדרך אפשר

1 לְמִצִּיאֹת אַחֲרָת, עצם העובדה שהוא כוח להבין ולהשכיל ולא כוח
 2 ויכולת לדבר אחר הרי מזה מוכח שגם כח המשפיל הוא ענין
 3 של שכל ויש לו יחס ישיר וקרוב לרעיונות שכליים, אלא שהוא
 4 למעלה ממצייאות שכל ממש ולעומת רעיון שכלי מוגדר, כוח השכל
 5 הוא כוח נעלה ומופשט, והינו,
 6 משמעות הדברים שמצד אחד כוח
 7 המשכיל הוא יכולת להבין ולהשכיל,
 8 ומצד שני הוא נעלה מלהיות מוגדר
 9 כשכל היא שמצייאות השכל
 10 היא בהעלם בכח המשפיל,
 11 מצד אחד אין בכוח המשכיל מצייאות
 12 של רעיונות שכליים והדבר קיים בו רק
 13 כיכולת, כך שרעיונות שכליים קיימים
 14 בו רק בהעלם אצל מצד שני הוא
 15 העלם שישנו במצייאות, כפי
 16 שיתבאר להלן לעתים דבר נעלם ונסתר
 17 לחלוטין עד כדי כך שאינו נחשב קיים
 18 במצייאות, ולעתים ההעלם הוא כוח
 19 שלמרות היותו נעלם ונסתר ולא בא
 20 לידי ביטוי בגלוי הוא קיים כמצייאות
 21 והעלם שישנו במצייאות' הוא העלם
 22 כזה שההמשכה וההתגלות ממנו
 23 היא המשכה שבהדרגה בצורה
 24 הדרגתית, עם קשר ויחס ישיר וקרוב.
 25 וכמו על-דרך-משל השלהבת
 26 של האש הטמונה בגחלת
 27 שהיא העלם שישנו
 28 במצייאות, כי מצד אחד האש
 29 טמונה ונסתרת בגחלת (בשונה מאש
 30 עם להבה בוערת ונראית לעין) אך מצד
 31 שני האש שבגחלת היא בהחלט
 32 מצייאות קיימת ולכן מאחר שמדובר
 33 ב'העלם שישנו במצייאות' הרי בכדי
 34 לגלות השלהבת מהגחלת
 35 ולהפוך אותה מאש נעלמת ונסתרת
 36 לאש עם להבה גלויה ונראית, אין

צריך לנפיקה בכח דוקא שהיא מאמץ מיוחד יותר מהרגיל, אלא
 מספיק גם נפיקה סתם וגם רוח קלה על גחלים עשויה להביא את
 האש שבגחלת מן ההעלם אל הגילוי, להיותה בהעלם שישנו
 במצייאות והתגלותה היא לא פלא וחידוש מיוחד. מה שאין-כן האש
 שפצורה התלמיש אכן שכאשר מרבים להכות בה ולשפשף אותה ניתן
 להפיק ממנה אש הוא העלם מוחלט שאינו במצייאות עם גדרים
 ומאפיינים של מצייאות האש, שהרי אין בו שום הגבלות שנובעות
 מתכונות מסוימות שמאפיינות את האש, וגם אם יניחו את האש
 במים או באש לא ישפנה מאומה מבחינה מהותית והיכולת
 שקיימת באבן זו להפיק ממנה אש לא תיפגע בגלל המים או האש, לפי

ביאור בדרך אפשר

שהוא העלם שאינו במצייאות בניגוד לאש שבגחלת שניתן להגדיר
 אותה כאש קיימת במצייאות ואם ישפכו מים על הגחלים האש שבהם תכבה,
 ולכן בכדי לגלות את האש מצורה התלמיש ולהוציא אותה
 מהעלם שאינו במצייאות' להיות מצייאות קיימת ונראית לעין כל לא
 מספיקה נפיקה רגילה שבכוחה
 להפיק אש מגחלים, וגם לא
 נפיקה בכח, אלא צריך
 הפאה דוקא שהיא שימוש בכוח
 יותר גדול וחזק מאשר הנפיקה כי
 הפקת האש מהאבן היא חידוש גדול
 שלא יכול להתבצע בהליך הדרגתי
 רגיל.

והולך ומבאר משל נוסף מכוונות
 הנפש כדי להוסיף ביאור בהבדל בין
 המשכה והתגלות הדרגתית להמשכה
 והתגלות 'בדרך דילוג':

וכן הוא גם בגלוי התנועה
 תנועות של האדם בידי או ברגליו
 שנובעות מכח התנועה שבנפש
 שממנו נמשכים ונובעים עד
 שבאים לידי גילוי בפועל כל מיני
 התנועות, שגם בעניין זה יש
 להבחין ולהבדיל בין 'העלם שישנו
 במצייאות' שהתגלות שלו היא בצורה
 הדרגתית, ל'העלם שאינו במצייאות'
 שהתגלות שלו היא 'בדרך דילוג':
 הנה הגם שכח התנועה כפי
 שהוא בנפש, בתור כוח ויכולת
 מופשטת אינו אותה המצייאות
 של התנועה הפורטית שהיא
 מצייאות גלויה עם הגדרות ברורות,
 מפל-מקום, מאחר שהוא כוח
 התנועה שבנפש מקור ושושר ויכולת
 לתנועה דוקא, ולא למצייאות
 אחרת, שהרי ברור שכוח התנועה
 הוא מהות אחרת מאשר כוח השכל או

כוח הראיה וכד' הרי זה בחינת העלם שישנו במצייאות (כמבואר
 לעיל לגבי כוח השכל). וכן הוא גם בכח ההלוף הכוח הנפשי שממנו
 נובעת האפשרות של האדם ללכת שהוא כח היותר תחתון בתנועה
 גופא, מאחר שכוח התנועה בא לידי גילוי בצורות שונות, ומובן שהכוח
 להניע את היד לביצוע מלאכה עדינה ומורכבת, למשל, נעלה יותר מהכוח
 להניע את הרגלים לצורך הליכה שהיא פעולה פשוטה בהרבה ונחשבת לכוח
 התנועה הנחות ביותר הנה אפילו התנועה שבהלוף שהיא כאמור
 פעולה פשוטה ונחותה יחסית גם היא המשכה שבהדרגה עם יחס
 ישיר וקרוב מהתנועה שבמחם כפי שהיא כוח נפשי מופשט, דהגם
 שאינה דומה התנועה שברגלים לתנועה בכלל, וכאמור

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 את כוח השכל שלו ומתמרמר במאד על העדר ההשכלה, ובנוסף
 2 למאמץ השכלי מעורר בעצמו רצון עז להבנת הדברים באמצעות כאב
 3 והתמרמרות גדולה על כך שהדבר לא מובן לו כראוי ועדיין לא זכה להבנה
 4 המבוקשת הנה על-ידי היגיעה בדרך אור חוזר, מכבוד בקבלה
 5 וחסידות שהאור האלוקי העליון בא
 6 ופועל בעולם בשני אופנים: 'אור ישר'
 7 הבא מלמעלה למטה בצורה הדרגתית
 8 'אור חזר' שבא מלמטה, מתוך
 9 העולמות והנבראים, ועולה למעלה
 10 (לאחר שהורות לעבודת האדם הם
 11 התעלו ואינם מסתיימים כל כך על האור
 12 האלוקי) ובעוד שב'אור ישר' יש מעלה
 13 כי הוא בא ממקור עליון יותר, ב'אור
 14 חזר' יש מעלה בכך שהוא בא מתוך
 15 העולמות והנבראים התחתונים ויש בו
 16 עוצמה גדולה יותר (כמשל דמות
 17 המשתקפת ממראה או דבר הנתקל
 18 בקיר וחוזר בעוצמה) מגו מרירו
 19 ודחיקו, מתוך המרירות והרוחק
 20 והעדר הרי הוא מגיע בכח
 21 השכל ההיולי העצמי ומצליח
 22 לעורר ולהפעיל כוחות-שכל נעלמים
 23 בעצם הנפש שברוך כלל אינם
 24 פועלים, ומצד המשכה זו של
 25 כוחות נעלים במיוחד הנה גם
 26 כפאשר יש רבוי קשיות
 27 ופירכות וכדי לעמוד על עומק
 28 הדברים יש צורך בכוחות עוצמתיים
 29 במיוחד, גיע סוף-קל-סוף
 30 לאמת של השכל ויבין את
 31 הרעיון השכלי לאשורו.
 32 וזהו הפירוש הפנימי מה
 33 שכתוב²¹ החלש לאמר גבור
 34 אני, דלכאורה אינו מוכן,
 35 דמאחר שהוא חלש ואין לו
 36 כחות, מה יועיל ש'יאמר
 37 גבור אני ואין יוכל להתגבר על החולשה שלו ולהפוך לגיבור? אף
 38 הענין הוא, דכפאשר לאמר בן, ולא יסתפק באמירה בעלמא אלא
 39 ויהיה זה נוגע לו (עס וועט אים אנריין יע בו ויהיה אכפת
 40 לו) מאד עד מצוי הנפש, אזי בדומה לאמור לעיל לגבי התגלות כוחות
 41 עמוקים ופנימיים ביותר של השכל הודות למרירות על חוסר ההבנה כך גם
 42 כאן יעורר על-ידי זה ש'משך ויתגלה בו, למרות היותו 'חלש'
 43 מכחות ההיוליים העצמיים, שעל-ידם יהיה גבור בכל עניינו
 44 ובכל פעולותיו בענין ההלוף ש'יובל לדלג ולקפון ולא רק ללכת

1 ההליכה ברגלים היא פעולה הרבה יותר נחותה מאשר תנועות עדינות
 2 ומורכבות ובפרט לתנועה שבמח שהיא בוודאי נעלית לאין שיעור
 3 מהתנועה שבהליכה ברגליים, מפל-מקום הרי זו ההתגלות של כוח
 4 התנועה שברגל מכוח התנועה שבנפש המשכה שבסדר והדרגה כי
 5 כוח התנועה קיים בנפש כ'העלם
 6 שישנו במציאות, כמבואר לעיל.
 7 אמנם, כל זה הוא בהלוף
 8 הליכה שבא בהדרגה מכוח
 9 התנועה בכלל וההליכה בפרט כפי
 10 שהוא בנפש, מה-שאין-כן
 11 בשביל לגלות מכוח הנפש פעולות
 12 בלתי רגילות יש צורך בהמשכה לא
 13 הדרגתית אלא 'ברוך דילוג' כפי
 14 שהולך ומפרט מה נדרש בשביל
 15 הדרגה וקפיצה שאינו
 16 בהדרגה, וכמו כן בכח
 17 התנועה, כפאשר רוצה לנגע
 18 להניע ולהזיז משא כבד שאינו
 19 על דרך הרגיל, וכן גם בכח
 20 השכל, כפאשר ישנם רבוי
 21 קשיות ופירכות והעיון השכלי
 22 מורכב ומסובך במיוחד, יותר מעיון
 23 רגיל, הנה אז בכל המקרים הללו
 24 לא מספיקה המשכה והתגלות
 25 הכחות הגלויים שבנפש
 26 הנחשבים 'העלם שישנו במציאות',
 27 אלא האדם נדרש למאמץ מיוחד כי
 28 במקרים הללו צריך לעורר את
 29 הכחות ההיוליים העצמיים,
 30 'כוחות היוליים' הם אפשרות ויכולת
 31 (פוטנציאל) וכוחות היוליים עצמיים
 32 הם יכולות שקיימות בעצם הנפש,
 33 ובדרך כלל לא באות לידי גילוי ולא
 34 פועלות כיון שהם בכחיות
 35 העלם שאינו במציאות, כמו
 36 האש שבצור החלמיש ושאר
 37 הדרגמות האמורות ומצד כחות ההיוליים העצמיים יש באדם
 38 יכולות מעל ומעבר לאלה שמתגלים בדרך כלל, ובאמצעות היכולות הללו
 39 אפאשר (לא רק להלף, ללכת, אלא גם) לדלג ולקפון באמצעות
 40 כוחות ויכולות שלא נדרשים ולא מתגלים בהליכה רגילה, ולנגע משא
 41 כבד על ידי גילוי כוחות ויכולות שלא באים לידי ביטוי בנשיאת משא לא
 42 כבד יתר על הרגיל. וכמו כן בכח השכל, שגם כפאשר ישנם
 43 רבוי קשיות ופירכות והנושא הופך למורכב ומסובך במיוחד, שלא
 44 כרגיל, ומפל-מקום למרות הקושי האדם מנגע את עצמו ומאמץ

קודש ישראל להוי' ראשית תבואתה

ביאור בדרך אפשר

1 הליכה רגילה, ובענין התנועה שיוכל לנענע משא כבד ולא רק
 2 משא רגיל (ועל־דרך הספור הודיע שספר כ"ק מו"ח
 3 אדמו"ר²² הרבי הרי"צ על מאורע לא שגרתי בו אדם נדרש לגלות בו
 4 עצמו כוחות בלתי רגילים. וזה הסיפור כפי שהרבי הרי"צ בעצמו כותב אותו
 5 ('אגרות קודש' המצוין בהערה כאן):

6 ".... אחד שהיה רחמנא ליצלן בסכנה
 7 גדולה מגולנים רוצחי נפש, ונחבא
 8 במקום אשר לא היה אפשרי אחרי כן
 9 להוציאו משם כי אם בסתירתן (הריסתן)
 10 והרחבת מקום כניסתו, ורחמנא ליצלן
 11 ניחר גרונו שלא היה נשמע שום קול,
 12 ואחר כך נתרפא. הרבי הרי"צ מוסיף
 13 וכותב על משמעות הדברים: "בעת
 14 שהרגיש האיש בסכנת נפשו הנה
 15 התגלה עצם כוח הרצון, דרוצה לחיות
 16 ולא למות, ובעמדו אצל מקום צר כנס
 17 שם בלי דעת באיזה אופן, וביראו שלא
 18 ירגישו בו הרוצחים הנה ניחר גרונו
 19 מעצמו שלא יגלה מקום מחבואו...".
 20 ובענין השכל שיוכל להשפיל
 21 באין־ערוף ללא כל יחס והשוואה
 22 ליכולות השכליות הרגילות שלו אלא
 23 יבין וידע גם פאָשר ישנו
 24 העולם על אור השכל עקב
 25 הקשיות והפירכות הרבות.
 26 ומפל זה מוכן שבשפיל
 27 המשכה שבהדרגה כמו הבנת
 28 רעיון ברמה רגילה, הליכה רגילה
 29 ונשיאת משא רגיל, אין צרך בכח
 30 מיחד מתוך עומק ופנימיות הנפש,
 31 ורק המשכה והתגלות מכוחות
 32 הנפש שנחוצה לצורך פעולות
 33 מיוחדות, בלתי רגילות שהיא שלא
 34 בהדרגה באה על־ידי כח
 35 מיחד דוקא שכדי לגלות אותו נדרש מאמץ מיוחד, כאב על חסרונו ורצון
 36 עד לגלות אותו.

37 (ד) ועל־דרך־זה יוכן למעלה, שהתהוות העולמות והנבראים,
 38 ובכלל זה גם העולמות והנבראים התחתונים, מהאור האלוקי העליון היא
 39 מבחינת הדבור של הקדוש־ברוך־הוא, כביכול, והדבור הוא ענין חיצוני
 40 וכותב קל ביחס ל"ויפה" שהוא "מתוכיותו ופנימיותו" לפי שגם

ביאור בדרך אפשר

1 התהוות יש מאין דבר מלא־דבר שהיא בבחינת אין־ערוף כי
 2 אין כל יחס ודמיון והשוואה בין האיך העליון והיש' התחתון היא
 3 בהדרגה עדין, מפני שהאין המהווה יש לו קרוב הערף
 4 ויחס ודמיון כלשהו אל היש, והיש תופס מקום אצל האין ויש
 5 לו חשיבות מסוימת כלפיו, שהרי

6 האין יכול (און ער טראָגט
 7 זיך צו והוא מפנה את עצמו
 8 ומתעסק) להיות את היש,
 9 והיכולת הזו וההתעסקות הזו היא
 10 הוכחה על דמיון כלשהו (על דרך
 11 המבואר לעיל שהיכולת של 'כח
 12 המשכיל' להמציא ולהבין רעיונות
 13 שכליים מוכיחה על קשר ושייכות
 14 ביניהם) אלא שעם זאת מצד שני, האין
 15 והיש הם גם באין ערוך כי למרות
 16 שהאין יכול לעשות ולהוות יש אצל
 17 אינו יכול להעשות יש וכאשר
 18 היש מתהווה מהאין אין לפרש את
 19 הדבר כחפיכת האין עצמו ליש (פי
 20 אם שהאין מהווה את היש
 21 חוץ ממנו בעוד שהוא עצמו נשאר
 22 'אין' בדיוק כמו קודם לכן)*,
 23 והינו, מפני שהתהוות היש
 24 מהאין הוא ענין שבִּעֶרְף כי
 25 היכולת להיות יש טבועה במהותו של
 26 האין. אָבֵל שהאין יעשה יש
 27 ויחול בו עצמו כזה שינוי מהותי הוא
 28 ענין שלא בעֶרְף²³. ולכן
 29 מבאר שאמתית ענין אין־
 30 ערוף הוא בהתהוות
 31 מעצמותו יתברך**,*
 32 שהנברא הוא באין־ערוף
 33 לגמרי לעצמותו יתברך,
 34 ואפן ההתהוות הוא שהיש

35 האמתית נעשה יש הנברא²⁴, מה־שאין־פן
 36 מהאין אינו בדרך אין ערוף לגמרי, אלא הוא בהדרגה
 37 עדין כמבואר בחסידות שהיחס בין האין ליש הוא יחס של 'אין ערוך' ללא
 38 כל השוואה ודמיון לגבי הקדוש ברוך הוא בעצמו ("אין ערוך לך"), אבל
 39 לגבי האין של האור האלוקי המהווה, הריחוק בין האין והיש אינו מוחלט
 40 ואין זה מוגדר 'אין ערוך' לגמרי כי עצם העובדה שהאין בורא את היש היא

(22) ראה סה"מ תרפ"ז ע' קסה. וראה אגרות קדש אדמו"ר מהוריי"צ ח"ד ע' ריא. (23) ראה גם ד"ה וידבר גו' שבהערה 11 פ"ג (שם ס"ע 17). (24) ראה ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי בשלח מג, ג. ובכ"מ.

(* עיין בזה ביאורה"ר ר"פ פינחס (קסו, א).

(** עיין ד"ה אם בחוקותי תרס"ז (המשך תרס"ו ע' תלד ואילך).

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 שהרי כמפורש בתורה, תחילה נברא גופו של האדם, ואחר-כך, כאשר הגוף
 2 כבר היה קיים – "ויפח באפיו נשמת חיים" וההבדל הזה בין האדם לבעלי
 3 החיים שהוא נברא תחילה כגוף בלבד ואילו הם נבראו כגוף ונפש יחד הוא
 4 משום שגופו של האדם הוא בְּחִינַת דוֹמָם, וְנִפְשׁוֹ של האדם היא
 5 בְּחִינַת מְדַבֵּר שְׁלֹמֶעֱלָה
 6 מְבַחֵינַת חַי, וּמְדַבֵּר יוֹדָמָם
 7 הֵם בְּאֵינ־עֲרוּף זֶה לְזֶה ויש
 8 ביניהם פער גדול ועצום, לא כמו
 9 הצומח והחי שהם קרובים זה לזה.
 10 והולך ומבאר בתוספת ביאור מדוע
 11 ירידת הנשמה בגוף היא ירידה באי־
 12 ערוך (ולכן כדי שהנשמה תתלבש בגוף
 13 היה צריך להיות "ויפח" בכוח):
 14 וּבְעֵמֶק יוֹתֵר, הִנֵּה בְּנִשְׁמַת
 15 הָאָדָם כְּתִיב²⁷ נִשְׁמָה שְׁנַתַּת
 16 בִּי טְהוֹרָה הִיא, שְׁהִיא
 17 בְּבַחֲבִינַת טְהוֹרָה, שְׁקוּדָם שִׁירֵדָה
 18 הַנִּשְׁמָה לְגוֹף הִיטָה לְמַעְלָה בְּדִרְגָה כֹּל
 19 כִּי גְבוּהָה בְּאִלּוּקוֹת שֶׁעַל שָׁם זֶה
 20 נִקְרָאת "טְהוֹרָה" וְלִמְעַלָּה יוֹתֵר,
 21 וְאִפְּלוּ לְמַעְלָה יוֹתֵר מִבַּחֲבִינַת "טְהוֹרָה"
 22 כִּפִּי שְׁהִיא בְּבַחֲבִינַת נְתַת, הֵינּוּ
 23 נִתְּנָה שְׁבָאָה מִהַקְדוּשׁ-בִּרְוֵךְ-הוּא
 24 בְּעִצְמוֹ וְלִמְעַלָּה יוֹתֵר, בְּעִצְמָה,
 25 שׁוֹרֵשׁ וּמְקוּר הַנִּשְׁמָה נִעְלָה יוֹתֵר אִפְּלוּ
 26 מִבַּחֲבִינַת "נְתַת", הֵינּוּ בַחֲבִינָה שְׁלֹמֶעֱלָה
 27 מִ'נְתִינָה' וְהַתְּגִלוֹת אֵלָּא כִּפִּי הַנִּשְׁמָה
 28 מוֹשְׁרֵת בְּאִלּוּקוֹת כְּדַבְּרֵי חֲכָמֵינוּ ז"ל
 29 שְׁנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל עָלוּ
 30 בְּמַחְשָׁבָה²⁸ הַעֲלִינָה שֶׁל הַקְדוּשׁ-
 31 בִּרְוֵךְ-הוּא, וְהֵינּוּ בְּמַחְשָׁבָה
 32 הַקְדוּמָה דְּאָדָם קְדָמוֹן²⁹,
 33 כְּמִבּוֹאָר בְּקַבְלָה וְחִסְדוֹת שֶׁשֶׁלֶב
 34 קְדוּם וְנִעְלָה שֶׁל בְּרִיאַת הָעוֹלָמוֹת, כֹּל
 35 הַדְּרוֹת שֶׁל כֹּל 'סֹדֵר הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת' עָלוּ בְּמַחְשָׁבָה הַעֲלִינָה, כְּבִיכּוֹל, בְּסִקְרִיה
 36 אַחַת כּוֹלֵלַת שְׁעִינָה הוּא רִצּוֹן אֶחָד כְּלָלִי וְזוֹ הַמַּחְשָׁבָה הָרַשׁוּנִית
 37 וְהַהִתְחַלְתִּית שֶׁל כֹּל הָעוֹלָמוֹת וְהַנְּבִרָאִים, וּמְדִרְגָה עֲלִינָה זֶה בָּאָה הַנִּשְׁמָה
 38 וְשָׁם ב'מַחְשָׁבָה הַקְדוּמָה' גּוֹפֵא עֲצָמָה הֵם הַנִּשְׁמוֹת בְּבַחֲבִינָה עֲלִינָה
 39 שְׁבַמְחָשָׁבָה, שְׁזָהוּ הַדִּיּוּק עָלוּ בְּמַחְשָׁבָה²⁸ כִּי יֵשׁ לְפָרֵשׁ אֵת
 40 הַבִּיטוּי "עָלוּ" לֹא רַק בְּמִבּוֹבֵן שֶׁעָלוּ בְּמַחְשָׁבָה (כֵּאלוֹ נֹאמֵר שֶׁעָלָה לוֹ רִעִיזוֹ)
 41 אֲלֵא גַם שְׁבַמְחָשָׁבָה עֲצָמָה, בַּה נִסְקָרוּ כְּאִמּוֹר כֹּל הָעוֹלָמוֹת, הֵם הַחֶלֶק הַעֲלִיּוֹן
 42 וְהַנִּעְלָה שְׁבַמְחָשָׁבָה. וּמִשָּׁם מְדִרְגָה כֹּל כִּי עֲלִינָה וְנִעְלִית יָרְדוּ הַנִּשְׁמוֹת
 43 לְגוֹף שֶׁהוּא לְמַטָּה בְּמְדִרְגָה מְכַל בְּעֲלִי-הַחַיִּים, שְׁהָרִי מְצַד

1 הוֹכַחָה שֵׁשׁ בֵּינֵיהֶם יַחַס כְּלִשְׁוֹהוּ וְגַם הָעוֹבְדָה שֶׁהָיָן מֵהוּוֹה אֵת הִישׁ אֲבַל
 2 לֹא נִעֲשֶׂה יֵשׁ הִיא מִשּׁוֹם שֶׁהַהֲתוֹחוֹת הִיא כֵּן בְּעָרֶךְ (וְרַק אִם הָיָן הִיָּה מִשְׁתַּנָּה
 3 וּמִתְהַפֵּךְ עַד כִּדִּי כֵּךְ שֶׁהוּא עֲצָמוֹ נִהְפֵּךְ לִישׁ הִיטָה זֶה הַהֲתוֹחוֹת שְׁלֹא בְּעָרֶךְ).
 4 וְעַל-דִּרְוֹ עֲנִין הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת כְּמִבּוֹאָר בְּקַבְלָה וְחִסְדוֹת שִׁירֵדֵת הָאוֹר
 5 הָאֱלוּקִי מְדִרְגָה לְדִרְגָה מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה
 6 נִקְרָאת בְּשֵׁם 'סֹדֵר הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת'
 7 שֶׁהוּא מְלִשׁוֹן שְׁלֹשְׁלֹת (כְּלִשׁוֹן)
 8 הַמִּשְׁנָה וְהַתְּלִמּוּד, כְּמוֹ שֶׁרִשְׁרַת בְּלִשׁוֹן
 9 שְׁכָל טְבַעוֹת הַשְּׁלֹשְׁלֹת
 10 לְכָל אֹרְכָה הֵם אַחְזוֹת
 11 וְקִשּׁוֹרוֹת זֶה בְּזֶה, וְהֵינּוּ, דְּאָף
 12 שְׁאִפְּן הַהִתְקַשְׁרוֹת שֶׁל הַדְּרוֹת
 13 הַשְּׁנוּת בְּסֹדֵר הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת הוּא
 14 שְׁהֵעֲלִיּוֹן שְׁבַמְחָתוֹן הַחֶלֶק
 15 הַנִּעְלָה בְּיוֹתֵר בְּדִרְגָה הַתְּחַתּוֹנָה קְשׁוֹר
 16 בְּתַחְתּוֹן שְׁבַעֲעֲלִיּוֹן הַחֶלֶק הַתְּחַתּוֹן
 17 בְּיוֹתֵר בְּדִרְגָה שְׁמַעֲלִיה, מְכַל-
 18 מְקוּם, יֵשׁ לוֹ שְׁיִכּוֹת לֹא רַק
 19 לְדִרְגָה הַכִּי הַקְּרוּבָה אֲלוּי (וּבְמִשְׁל -
 20 הַטְּבַעַת שֶׁאֲחֻזָּה בַּה בְּפּוֹעֵל) אֵלָּא גַם
 21 עִם הָעֲלִיּוֹן מְמַשׁ (וּבְמִשְׁל - עִם
 22 כֹּל הַטְּבַעוֹת שֶׁכָּל הַשְּׁרִשְׁרַת גַּם זֶה
 23 שֶׁרַחוּקָה מִמֶּנָּה מֵאֵד) וְכֹל זֶה מִשּׁוֹם
 24 שֶׁכֹּל הַדְּרוֹת שֶׁב'סֹדֵר הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת'
 25 מֵהַעֲלִינָה בְּיוֹתֵר עַד הַתְּחַתּוֹנָה בְּיוֹתֵר,
 26 קְשׁוּרוֹת זֶה בְּזוֹ וְהַמְרַחֵק בֵּין הַדְּרוֹת
 27 הוּא הַדְּרַגְתִּי, וְלִכּוֹן כֹּל הָעוֹלָמוֹת וְכֹל
 28 הַנְּבִרָאִים נִתְהוּוּ עַל יְדֵי בַחֲבִינַת הַדִּיּוּב
 29 הַעֲלִיּוֹן, כְּמִבּוֹאָר לְעֵיל. מֵה-שְׁאִינ־
 30 בֵּן יְרִידַת הַנִּשְׁמָה הַרוּחָנִית
 31 הַעֲלִינָה בְּגוֹף הַגִּשְׁמִי וְהַחֲמוּמִי הִיא
 32 לֹא עַל יְדֵי דִיּוּבוֹר שֶׁל הַקְדוּשׁ-בִּרְוֵךְ-
 33 הוּא בְּלִבְדוּ, שֶׁהוּא עֲנִין חִיצוֹנִי כְּבִיכּוֹל,
 34 אֲלֵא עַל-יְדֵי נְפִיחָה בְּכַח דְּוָקָא
 35 שֶׁהִיא גִּילּוּי כּוֹחַ פְּנִימִי נִעְלָה מִכּוֹחַ הַדִּיּוּב, לְפִי שְׁרִירֵדַת הַנִּשְׁמָה בְּגוֹף
 36 הִיא שְׁלֹא בְּהִרְגָה אֲלֵא מְדוּבֵר בִּירֵידָה גְּדוּלָה וְעֲצוּמָה שְׁכַדִּי שֶׁתְּתַרַחַשׁ
 37 יֵשׁ לְדַלֵּג עַל פֶּעַר עֲצוּם, שְׁהָרִי אֵינָה דוֹמָה הַרְוֵךְ וְהַצּוּרָה שֶׁל בְּרִיאַת
 38 הָאָדָם לְשִׁאָר הַנְּבִרָאִים, שְׁכָכָל הַנְּבִרָאִים כְּתִיב²⁵ תּוֹצֵא
 39 הָאֲרָץ נִפְשׁ חַיָּה, שְׁגוֹפָם וְנִפְשָׁם נִתְּגַלּוּ כְּאֶחָד, בַּעַת וּבַעוֹנָה
 40 אַחַת לְפִי שְׁגוֹפָם הוּא בְּבַחֲבִינַת צוּמָח, וְנִפְשָׁם הִיא בְּבַחֲבִינַת
 41 חַי, וְצוּמָח וְחַי הֵם קְרוּבִים זֶה לְזֶה, מֵה-שְׁאִינ־בֵּן בְּרִיאַת
 42 הָאָדָם כְּתִיב²⁶ שֶׁהַקְדוּשׁ-בִּרְוֵךְ-הוּא אֹמֵר עַל הָאָדָם גְּלָמִי רָאוּ
 43 עֵינַיִךְ, כְּלוֹמֵר שֶׁהָאָדָם נֹרָא לְעֵינַי ה' כֹּאשֶׁר עֲרִיזִין הִיָּה כְּגוֹלָם חֲסֵר חִיּוֹת

(25 בראשית א, כד. 26) תהלים קלט, טז. וראה תו"א להבין הטעם שנשתנה צורת גוף האדם (בראשית ג, ד). (27) נוסח ברכת "אלקי נשמה" בברכות השחר (ברכות ס, ב). וראה לקו"ת ר"פ האזינו. (28) ב"ר פ"א, ד. (29) ראה סה"מ ה'ש"ת ע'

קודש ישראל להוי' ראשית תבואתה

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 הנְשָׂמוֹת בַּגּוֹף) היא מִבְּחֵינַת הַרְצוֹן עֲצָמוֹ שְׂאִינוֹ מְלַבֵּשׁ
 2 בְּבָחֵינַת הַפְּנִימִיּוֹת, בְּמוֹכֵן שֶׁל כּוּחוֹת 'פְּנִימִיִּים' שֶׁלֹּמֶטָה מִכּוּחוֹת
 3 'מְקִיפִים' בְּחֵינַת עֲצָם הַרְצוֹן שְׂאִינוֹ יוֹרֵד וּמְחַלֵּב בְּפְנִימִיּוֹת וּבִחֵס
 4 לְנִבְרָאִים הָאֲחֵרִים אֲכָן אֵינּוּ מְלוּבֵשׁ בָּהֶם וְרַק בְּנִשְׂמוֹת יִשְׂרָאֵל יֵשׁ גַּם הַתְּגַלּוֹת
 5 שֶׁל עֲצָם הַרְצוֹן.

6 וְהִנֵּה, הַתְּגַלּוֹת הַרְצוֹן מְאֹרֵר־
 7 אֵין־סוֹף בְּרוּךְ־הוּא שְׂכֵמוֹר
 8 קִיִּימַת בְּנִשְׂמוֹת יִשְׂרָאֵל הִיא גַּם בֵּן
 9 בְּבָחֵינַת דְּלוּג וְתוֹךְ 'דִּלּוּג' עַל פְּנֵי
 10 פֶּעַר עֲצוֹם שֶׁלֹּכְאוּרָה לֹא יִתֵּן לְגִישׁוֹר,
 11 שְׁהָרִי הַרְצוֹן לְמַעְלָה רְצוֹן
 12 הָעֲלִיּוֹן אֵינּוֹ דוֹמָה לְרְצוֹן
 13 לְמִטָּה רְצוֹן הָאֲדָם, כִּי הַרְצוֹן
 14 לְמִטָּה הוּא בְּכֹדִי לְמִלְאוֹת אֶת
 15 מַחְסוֹרוֹ, כֹּאֲשֶׁר אֲדָם רוֹצֵה בְּדַבֵּר
 16 מְסִיִּים כּוֹנְנֹתָ הִיא כְּדִי לְמַלֵּא אֶת
 17 מַחְסוֹרוֹ וְאִם בֵּן מוֹבֵן
 18 שְׁהַמְחִסּוֹר שִׁיף לְרְצוֹן כִּךְ
 19 שְׁמִלְכַחְתִּילָה יֵשׁ זִיקָה וַיְחַס שֶׁל קִירְבָּה
 20 בֵּין הַרְצוֹן לְדַבֵּר שְׁבוּ הָאֲדָם מְעוֹנִין
 21 וְאוֹתוֹ הוּא רוֹצֵה, וּמְכַל־שִׁבְן
 22 שְׁהַרְצוֹן שִׁיף לְאֲדָם עֲצָמוֹ וְלֹא
 23 מְדוּבָר בְּעִנְיָן מוֹפְשֵׁט וְנִעְלָה מִמֶּנּוּ
 24 לְחִלוּטִין אֵלֹא בְּדַבֵּר שֶׁקְשׁוֹר בְּעֲצָם
 25 מֵהוֹתוֹ, שְׁהָרִי הַרְצוֹן הוּא
 26 בְּשִׁבִיל לְמִלְאוֹת אֶת מַחְסוֹרוֹ
 27 וְהָאֲדָם עֲצָמוֹ חֵס בְּאוֹתוֹ מַחְסוֹר
 28 וְכַתּוּבָא מִכָּן חֵס רְצוֹן לְהַשְׁלִים אֶת
 29 הַמַּחְסוֹר. מֵה־שְׂאִי־בֵן הַרְצוֹן
 30 לְמַעְלָה, הִרִי מִלְכַחְתִּילָה לֹא מְדוּבָר
 31 בְּנִטְיָה וּבְחִפְזָה פְּנִימִי עֵמוֹק שׁ'תוֹפֵס'
 32 אֶת הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא בְּעֲצָמוֹ בִּינּוֹן
 33 שְׂאִינוֹ בְּשִׁבִיל לְמִלְאוֹת
 34 מַחְסוֹרוֹ וּמִלְכַחְתִּילָה לֹא מְדוּבָר
 35 בְּרִצּוֹן מְסוּג זֶה, שְׁהָרִי אֲנֵת הוּא
 36 שְׁלִימוֹתָא דְּכִלְהוּ³⁴, אֲתָה —

1 הגוף גם יתוש קדמך³⁰, כמאמר חכמינו ז"ל "אדם נברא בערב שבת
 2 (לאחר שכל בעלי החיים כבר נבראו).. שאם תזוח דעתו עליו ויתגאה, אומר
 3 לו: 'יתוש קדמך במעשה בראשית', וכפי שמבואר בספר התניא שהנחיתות
 4 של האדם לעומת היתוש היא במובן זה ש'שאינו משנה את תפקידו'³¹,
 5 והיתוש חי ופועל בהתאם לתפקיד
 6 שהוטל עליו על ידי הבורא ואלו
 7 מצד הגוף הרי אפשר יתכן
 8 ש'יהיה האדם יודע ומכיר את
 9 רבונו ומכונן למרד בו³² בניגוד
 10 גמור לתפקיד שהבורא הועיד לו ומתוך
 11 מרידה בבורא. ומפל זה לפי האמור
 12 על המעלה הגדולה והעצומה של
 13 הנשמה למעלה מצד אחד והנחיתות
 14 הגדולה של הגוף הגשמי מצד שני ואם
 15 כן יש ביניהם פער עצום מובן
 16 ש'ירידת וקשור הנשמה בגוף
 17 היא המשכה מלמעלה למטה
 18 שלא בהדרגה כלל, ובכדי
 19 שתהיה המשכה זו שהיא בודאי
 20 בדרך דילוג ושלא כרגיל הרי זה
 21 על־ידי הנפיחה בכח דוקא.
 22 וזהו גם בן הטעם הפנימי לכך
 23 ש'ירידת הנשמות בגוף היא
 24 מבחינת רצון וחספן הוי'.
 25 דהנה, אף־על־פי שכל
 26 הנבראים שרשם מבחינת
 27 הרצון, כמו שכתוב³³ כל
 28 אשר חפץ הוי' עשה ואם כן כל
 29 מעשיו וברואיו של הקדוש־ברוך־הוא
 30 הם ביטוי והתגלות של הרצון העליון
 31 שהוא כוח כללי ונעלה יותר מהכוחות
 32 הפנימיים (ובדרך כלל הרצון הוא
 33 בחינת 'כתר' שלמעלה מעשר הספירות
 34 וכן באדם הרצון הוא כוח יותר נעלה
 35 מעשר כוחות השכל והמידות), מפל־
 36 מקום, עדיין יש הבדל מהותי בין
 37 העובדה שכל הנבראים באים מהרצון, לזה שהנשמות באות מהרצון כי בכל
 38 הנבראים הרי זה כפי ש'הרצון הכללי הנעלה בא ויורד למטה
 39 בהתלבשות בבחינת הפנימיות (המקבילה לכוחות השכל והמידות
 40 שבאדם שהם כוחות פנימיים לעומת כוח הרצון שהוא כוח 'מקיף') ואחר כך
 41 הוא מוסף ויורד עוד עד לבחינת הדיבור העליון דבר הוי' שבאמצעותו
 42 נבראו כל הנבראים, מה־שאי־בן בריאת האדם (היינו ירידת

1 הגוף גם יתוש קדמך³⁰, לפי שאינו משנה את
 2 תפקידו³¹, ואלו מצד הגוף הרי אפשר ש'יהיה
 3 יודע את רבונו ומכונן למרד בו³². ומפל זה מובן
 4 ש'ירידת וקשור הנשמה בגוף היא המשכה שלא
 5 בהדרגה כלל, ובכדי שתהיה המשכה זו הרי זה
 6 על־ידי הנפיחה בכח דוקא.
 7 וזהו גם בן ש'ירידת הנשמות בגוף היא
 8 מבחינת רצון וחספן הוי'. דהנה, אף־על־
 9 פי שכל הנבראים שרשם מבחינת הרצון, כמו
 10 שכתוב³³ כל אשר חפץ הוי' עשה, מפל־מקום,
 11 בכל הנבראים הרי זה כפי ש'הרצון בא
 12 בהתלבשות בבחינת הפנימיות עד לבחינת דבר
 13 הוי', מה־שאי־בן בריאת האדם (היינו ירידת
 14 הנשמות בגוף) היא מבחינת הרצון עצמו שאינו
 15 מלבש בבחינת הפנימיות, בחינת עצם הרצון.
 16 והנה, התגלות הרצון מאור־אין־סוף ברוך־הוא
 17 היא גם בן בבחינת דילוג, ש'הרי הרצון למעלה
 18 אינו דומה לרצון למטה, כי הרצון למטה הוא
 19 בכדי למלאות את מחסורו, ואם בן מובן
 20 שהמחסור ש'ף לרצון, ומפל־ש'פן ש'הרצון ש'ף
 21 לאדם עצמו, ש'הרי הרצון הוא בשביל למלאות
 22 את מחסורו. מה־שאי־בן הרצון למעלה, בין
 23 שאינו בשביל למלאות מחסורו, ש'הרי אנת הוא
 24 שלימותא דכולא³⁴, וכלום חסר בבית המלך³⁵,
 25 הרי אין לרצון שום ערך וש'כות כלל, והמשכת
 26 הרצון היא באפן של התחדשות ודילוג. וזהו

17. וש"נ. תש"ג ע' 74. וש"נ. 30) ראה סנהדרין לח, א. ב"ר פ"ח, א. 31) תניא פכ"ד (ל, ב). 32) לשון חז"ל – תוי"כ ופרש"י בחוקותי כו, יד. ועוד. 33) תהלים קלה, ו. 34) ראה תקו"ז בהקדמה (יז, ב). 35) ילקוט שמעוני קהלת רמז תקפס.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

42 למדו בחסידות שגם ברוחניות דבר לא מתעלה יותר גבוה משרשו ומקורו אף
 43 על-ידי ירידת הנשמה בגוף ונפש הבהמית מגעת הנשמה
 44 הודות לעבודתה בכיורו והעלאת הגוף והנפש הבהמית הנשמה עצמה מתעלית
 45 למעלה משרשה ומקורה, והינו ששל-ידי-זה באה לבחינת
 46 בלי גבול, כתוצאה מכך שבגלל
 47 היירדה העצומה שלא בערך היא
 48 נדרשת לעבודה ויגיעה שלא בערך ולכן
 49 גם העלייה היא למעלה ממדידה
 50 והגבלה.
 51 והענין בזה, דהנה, אף-על-
 52 פי שהנשמה מצד-עצמה גם
 53 ללא היירדה בגוף ונפש הבהמית יש
 54 לה דחילו ורחימו יראה ואהבה
 55 לה מעצם טבעה ומהותה שהם
 56 תרין ג'דפין שני כנפיים שמעלים
 57 אותה למעלה³⁸, כמבואר בקבלה
 58 וחסידות על פי דברי הזוהר אשר כשם
 59 שהעוף אינו מסוגל לפרוח ולעוף ללא
 60 כנפיים כך התורה והמצוות שהארם
 61 עושה בעולם הזה לא עולים למעלה
 62 ללא אהבה ויראה שנמשלו לכנפיים כי
 63 ביחס לעיקר, התורה והמצוות עצמן,
 64 הם כמו כנפי העוף לגבי עיקר גופו
 65 מפל-מקום, האהבה ויראה
 66 של הנשמה שקיימים בה מצד
 67 עצמה מעצם מהותה ללא העבודה
 68 והיגיעה שלה הם בהגבלה במידה
 69 מסוימת ומוגבלת. והגם
 70 שהאהבה ויראה של הנשמה
 71 הם למעלה מטעם ודעת, ולא
 72 בנייים ומבוססים על השכל המרוד
 73 והמוגבל שהרי הנשמה היא
 74 חלק אלקה ממעל³⁹ ומאחר
 75 שהיא חלק בלתי נפרד מהקדוש-ברוך
 76 הוא בעצמו הרי השייכות שלה לאלוקות ומידת האהבה והיראה שלה לא
 77 תלויה במידת ההבנה וההשגה כך שתהיה מוגבלת לפי רמת ההשגה
 78 באלוקות, ואם פן האהבה שלה היא למעלה מטעם ודעת,
 79 שזהו ענין האהבה המסתרת³⁹, כמבואר בהרחבה בספר התיניא
 80 שלכל יהודי יש אהבה לה' המסותרת בליבו והיא נובעת מעצם העבודה שהוא
 81 יהודי, מבלי כל הבדל מהו מעמדו ומצבו הרוחני (ולכן גם 'קל שבקלים'
 82 מוכן למסור את נפשו על קידוש ה'). מפל-מקום, הרי זה אהבת ה'

1 בעקבות תחושת מחסור, כאמור לעיל). וזהו ענין הנפיקה בכח -
 2 שעל-ידי הרצון והפץ העליון שבה ועל ידה היא ירידת והתלבשות
 3 הנשמה בגוף, בדרך דילוג וחידוש. מה שאין-פן כל שאר הבריאה,
 4 מלבד נשמת האדם שהתהוותה היא בדבר הו', על ידי ירידת
 5 והמשכת האור האלוקי בהדרגה.
 6 ה) והנה על-ידי-זה שהנשמה ענין הנפיקה בכח - שעל-ידי הרצון והפץ
 7 יורדת משורשה ומקורה העליון
 8 והנעלה ובאה למטה בגוף ונפש
 9 הבהמית הנחותים ועוברת עם
 10 הנפש הבהמית לבררה, לברור
 11 ולהפריד את הטוב שבה מתוך הרע
 12 ולהעלות אותו לקדושה אזי נעשה
 13 תוספת עליה לא רק בנפש הבהמית
 14 אלא גם בנשמה האלוקית, והינו,
 15 שעל-ידי-זה הודות לעבודתה
 16 בכיורו הנפש הבהמית מגעת
 17 הנשמה לדרגות גבוהות ונעלות
 18 ביותר באלוקות למעלה משרשה
 19 ומקורה שבו הייתה הנשמה לפני
 20 יירדה להתלבש בגוף ובנפש הבהמית,
 21 שהרי בכדי להגיע לשרשה
 22 ומקורה לא הצרכה להיות
 23 הירידה, שהרי לא יתכן שהנשמה
 24 תור יירדה כל כך גדולה ועצומה
 25 ותעמול כל ימי חי האדם ובסופו של
 26 דבר תשוב אל מצבה כפי שהיתה לפני
 27 היירדה כי אם כן איוז תועלת יש בכל
 28 היירדה ובכל העבודה ומה הריח מכל
 29 העסק והיירדה והמאמץ ובהכרח
 30 לומר שעל-ידי ירידתה של
 31 הנשמה להתלבש בגוף ובנפש הבהמית,
 32 הנשמה האלוקית מגעת למעלה
 33 משרשה ומקורה ובעקבות
 34 היירדה הגדולה הנשמה מתעלית
 35 לדרגות יותר נעלות מאשר אלה שבהם הייתה קודם לכן, לפני היירדה. והינו,
 36 שהנברא מצד עצמו בכוחות עצמו, כאשר הוא עולה ומתעלה ממצבו
 37 הרגיל יכול להגיע רק למקורו ושרשו נודת ההתחלה שלו שבה
 38 היה לפני היירדה מלמעלה למטה, ולא יותר, וכפדוע³⁶ הראיה לזה
 39 ממעין עין עיטם³⁷, כדברי חכמינו ז"ל בגמרא שמעין עין עיטם שממנו
 40 נמשכו המים למקווה שבה טבל הכהן הגדול בעורה היה בגובה מקביל למקווה
 41 עצמו וזאת משום שהמים לא יכולים לעלות מעל לגובה שורשם ומקורם ומכאן

(36) ראה גם מאמרי אדמו"ר הזקן: הקצרים ע' ב; מאד"ל ע' רד. מאמרי אדמו"ר האמצעי במדבר ח"ג ע' א'לג. (37) יומא לא, א. (38) ראה תקו"ז ת"י (כה, ב). תניא ספ"ט. פ"מ. (39) ראה תניא פ"ח. לקו"ת תצא לח, ג ואילך. אוה"ת שם ע' תתקפב ואילך.

קודש ישראל להוי' ראשית תבואתה

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 להתקרב אל ה' ולדבוק בו באהבה כו'. ובבינונים, התעוררות
 2 האהבה לה' באה על-ידי הרחוק שמצד הנפש הבהמית
 3 ובעוד שהנפש האלוקית של הצדיק מתבוננת בעיקר בגדולת ה', הרי אצל
 4 הבינוני ההתבוננות שמביאה לידי אהבת ה' היא כאשר הוא מתעמק בעובדה
 5 שהוא רחוק מאת ה', וההכרה ברחוק
 6 הגדול והעצום גורמת לו תחושת צמא
 7 ונגעוטים אל ה'. והנה, באשר
 8 עבודת הנשמה היא עם
 9 עצמה, מבלי מאמץ להשפיע גם על
 10 הנפש הבהמית, היינו שגם
 11 בהתלבשותה בגוף ונפש
 12 הבהמית היא אמנם מלוכשת בהם
 13 אבל לא מתעסקת איתם לברר ולהעלות
 14 אותם אלא עבודתה היא עם
 15 עצמה בלבד, אזי לא בא
 16 האדם עדין לבחינת בטול
 17 במציאות והוא נתון בתוך גרדי
 18 המציאות העצמית שלו מבלי לצאת
 19 מהם, דלא מפעי אין צריך לומר
 20 בצדיקים שהתעוררות
 21 האהבה היא על-ידי
 22 התבוננות, הרי פשיטא
 23 שהאהבה היא בהגבלה כו',
 24 שהרי אם האהבה נוצרת מכוונה של
 25 התבוננות בשכלו של האדם, מובן
 26 שרמת האהבה היא בהתאם לרמת
 27 ההתבוננות ולא מעבר לכך אלא גם
 28 בבינונים שהתעוררות
 29 האהבה לה' היא מצד הרחוק,
 30 והינו שמתבונן שנופש הבהמית מעלימה ומסתירה
 31 את האלקות, ועל-ידי זה
 32 מתעוררת האהבה דנפש האלקית, הרי מזה
 33 גופא מובן שהנפש האלקית עצמה היא בקרוב
 34 לאלקות ומתגששת את הענג באלקות, שלכן
 35 נעשה צר לה באשר הנפש הבהמית מעלימה
 36 ומסתירה כו', ואם כן, באהבה זו לא בא
 37 אכפת לו באמת, הרי בסופו של דבר הוא מתעורר ברוחו וצומחן לאלוקות
 38 וכך מתעוררת האהבה דנפש האלקית, ובמקום להיות נעלמת
 39 ונסתרת היא נעשית ניכרת ונרגשת הרי מזה גופא מובן שהנפש
 40 האלקית עצמה היא בקרוב לאלקות ומתגששת את הענג
 41 באלקות, שלכן נעשה צר לה ואכפת לה וכואב לה באשר הנפש
 42 הבהמית מעלימה ומסתירה כו', ואם כן, נמצא שגם אצל
 43 הבינוני, למרות שהתעוררות האהבה נובעת מן המיצר והמירור, סוף סוף

1 ויראתו של הנשמה בהגבלה, דמאחר שהאהבה של הנשמה
 2 היא מפני היותה חלק אלקה ממעל, הרי האהבה היא
 3 מצד מציאותה, ואין בזה בטול במציאות כלומר, אכן מדובר
 4 בקשר ושייכות לאלוקות מצד עצם המהות של הנשמה, ולכן הדבר קיים בכל
 5 יהודי ובכל מצב רוחני בניגוד לאהבה
 6 שעל פי טעם ודעת שייחכנו בה
 7 שינויים ולעמים היא נעלמת לחלוטין,
 8 אך מאחר שהיא נובעת מהמציאות של
 9 הנשמה כמהות בפני עצמה יש בה
 10 הגבלה מסוימת, כי כל 'מציאות'
 11 מחייבת הגדרות והגבלות מסוימות,
 12 ורק 'ביטול' במציאות' ויצאה
 13 מההגדרות הוא המביא ליציאה
 14 מהגבלות לבלי גבול. ודוקא על-
 15 ידי התלבשותה בגוף ונפש
 16 הבהמית באה הנשמה
 17 לבחינת בטול במציאות
 18 וממילא גם לאהבה ויראה (לא רק
 19 למעלה מטעם ודעת, אבל עדיין לפי
 20 גרדי המציאות שלה, אלא בלי גבול.
 21 והולך ומבאר בתוספת ביאור מהו ענין
 22 הביטול במציאות' של הנשמה
 23 (שכתוצאה מזה יש לה אהבה ויראה
 24 בלי גבול, מה שלא הייתה יכולה
 25 להגיע אליו לפני הירידה למטה:
 26 ובאור הענין, דהנה, באפן
 27 התעוררות האהבה של
 28 הנשמה, יש הפרש הבדל בין
 29 צדיקים לבינונים, (הכוונה
 30 לצדיק, בינוני' ורשע' כפי הגדרתם
 31 בספר התניא, כלומר לא כפי המקובל
 32 לחשוב שהעושה מצוות רבות נקרא
 33 צדיק, העושה עבירות רבות נקרא רשע
 34 והעושה מצוות ועבירות במידה שווה
 35 הוא בינוני אלא ההגדרות הללו
 36 מתייחסות למצבו הנפשי של האדם –
 37 מי שרק נפשו האלוקית פועלת בו הוא
 38 צדיק, מי שגם נפשו הבהמית פועלת נחשב בינוני למרות שלמעשה איננו עובר
 39 אפילו עבירה אחת, ומי שלנפשו הבהמית יש שליטה עליו, במידה כזו אחת,
 40 נקרא רשע, ואלו שלמטה מהם היינו הסוג השלישי שלמטה ממדרגת
 41 הבינונים (שגם מדתם של הסוג השלישי היא בעצם מדת הבינוני,
 42 שהרי מדת הבינוני היא מדת כל אדם, ואחריה כל אדם
 43 ימשך⁴⁰ אלא שעדיין לא הגיעו לזה בפועל). שבצדיקים, התעוררות
 44 האהבה היא על-ידי התבוננות בגדולת ה' שגורמת להם לרצון

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 וכאב על כך, הרי זה באפן של בטול במציאות, שהרי
 2 במרידות זו אין הרגש טוב טעם באלקות, שלזה לא שיכת
 3 הנפש בהקמת, הרי הנפש האלקית
 4 האלקית, מדובר בדרגה שבה הנפש הבהמית לא הפכה את מהותה לחלוטין
 5 ועדיין אין לה יכולת להתענג על ה'
 6 כמו הנפש האלקית (שהרי מדובר
 7 ב'בינוני' שעדיין יש לו נפש הבהמית
 8 ויצר הרע ותאוות לענייני העולם הזה)
 9 וכל ההרגש שמתעורר בנפש
 10 הבהמית כרצון וצמיאון להתקרב
 11 לאלקות אינו תחושה חיובית של
 12 'טוב טעם' ועונג באלקות אלא הוא
 13 רק הכרה בצד השלילי של הדברים
 14 אשר רע וזר וזכר את הו'
 15 אלקיך⁴², ובזה בנינו הקיוני
 16 שחל בה מציאות של תאוות לתענוגי
 17 עולם הזה להכרה עד כמה הריחוק
 18 מאלקות הוא רע וזר מתבטלת
 19 הנפש הבהמית ממציאותה
 20 וכעת היא בתוך גברי מציאות שונים
 21 לחלוטין. וכיון שהנפש
 22 האלקית פעלה בנפש
 23 הבהמית בטול זה, והיא זו
 24 שגרמה לנפש הבהמית לצאת מגדרה
 25 ולהשתנות למצב אחר לגמרי לכן
 26 הגה על-ידי הבטול דנפש
 27 הבהמית שהוא 'ביטול במציאות'
 28 נעשית עליה גם בנפש
 29 האלקית, שנעשה בטול
 30 במציאות גם בנפש האלקית,
 31 שזהו עליתה והעלייה הזו עושה
 32 את כל היירידה למטה כדאית
 33 ומשתלמת כי מאחר שהעלייה נובעת
 34 מ'ביטול במציאות', היא גורמת לנפש
 35 האלקית עלייה שלא בערך לעלייה
 36 שהיא מסוגלת להגיע אליה בכוחות
 37 עצמה שהיא התעלות שורשה ומקורה
 38 ולא יתור.
 39 וכל⁴³ זה העלייה הגדולה הזו של
 40 הנפש האלקית (לדרגות שלמעלה משורשה ומקורה, בגלל היירידה הגדולה
 41 שלה למטה) שהיא מעל ועובר למה שכל הנבראים מסוגלים להתעלות (רק
 42 עד שורשם ומקורם) נעשה מצד ענין הנפיקה בכח שיש בירידת

1 באהבה זו לא בא לבחינת בטול במציאות, והוא לא יצא מגדרי
 2 המציאות שלו שהרי האהבה היא מצד מציאותו. והינו, שגם
 3 בעת הרחוק שמצד הנפש הבהמית, הרי הנפש האלקית
 4 עצמה היא בקרוב לאלקות*, שהרי היא חלק אלקה
 5 ממצעל, ואם כן גם בשעת
 6 המרידות מצד הנפש
 7 הבהמית ולמרות הצער והכאב,
 8 הנפש האלקית לא מאבדת את הגדר'
 9 וה'ציר' שלה ונשאת בתוך גדרי
 10 המציאות שלה הרי כלשון הזהר
 11 שיתכן מצב נפשי שבו יהיו שתי
 12 תחושות ולתנועות/ סותרות זו לזו בבת
 13 אחת בכיה תקיעא בלבאי
 14 מסטרא דא, וחדוה תקיעא
 15 בלבאי מסטרא דא⁴¹, בכיה
 16 תקועה בלבי מצד זה וחדוה (שמחה)
 17 תקועה בלבי מצד שני כי הבכי והכאב
 18 לא מבטל לחלוטין את המציאות ואת
 19 הגדרים ונמצא, שהיא הנפש
 20 האלקית של הבינוני (וגם של הצדיק,
 21 כאמור) נשארת במציאות
 22 ואינה בבטול. אמנם, כאשר
 23 הנפש האלקית עובדת עם
 24 הנפש הבהמית, שמצד
 25 עצמה אין לה שום שיכות
 26 לאלקות כלל, וכדי לקרב גם אותה
 27 לאלקות נדרש מהפך קיוני ביותר
 28 בכל מהותה, הדבר אכן מחייב את
 29 הנפש האלקית עצמה ל'ביטול'
 30 במציאות', כפי שהולך ומבאר - הגה
 31 כאשר הנפש האלקית
 32 מבארת לנפש הבהמית
 33 שלהיותה גשמית וחרמית
 34 אין לה שיכות כלל לענין
 35 מברר ומזכר, אפילו יחסית לענייני
 36 העולם הזה הגשמי ומפל-שכן
 37 לענין רוחני ונפשי, ומפל-שכן
 38 לדיקות והרגש תענוג אלקי,
 39 וענין זה נוגע לו עד מצוי
 40 תמצית, עומק ופנימיות הנפש, הגה כאשר הנפש הבהמית
 41 מתפעלת מזה ואי-השייכות לעדינות, רוחניות ואלקות אכן מטרידה
 42 אותה ומפריעה לה ואכפת לה ונעשה אצלה רגש של מרידות וצער

(* כל זמן שנשארו הצירוף שלה.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

מִתַּן-תּוֹרָה. וְהַעֲנִין בָּזֶה, שְׁעֲבֹדֶת הָאֲבוֹת אַמְנֵם כְּלָלָה לַיְמֹד
 תורה ובכל זאת היתה בהגבלה הקשורה במציאותם, דהנה,
 אף-על-פי שְׁעֲבֹדֶת הָאֲבוֹת היתה לְמַעַלָּה מִטַּעַם וְדַעַת, ולא
 הייתה מוגבלת בגדרי השכל וההבנה (כשם שהאהבה והיראה של הנפש
 האלוקית הם למעלה מטעם ודעת,
 כמבואר לעיל) שְׁהָרִי הָאֲבוֹת הֵן
 הֵן הַמְּרַכְּבָה⁴⁵, והביטול שלהם
 לקדוש-ברוך-הוא דומה ליחס שבין
 המרכבה למנהיג המרכבה שמוכן
 מאליו שאין למרכבה שום רצונות
 משלה וְעֵינָן הַמְּרַכְּבָה הוּא
 בְּאִפְנֵי שְׁלֹמֵעֵלָה מִטַּעַם וְדַעַת,
 שהרי הכוונה לביטול הרצונות
 האישיים מכל וכל וּבִפְרָט
 שְׁעֲבֹדֶתָם של האבות היתה
 בְּמִסִּירַת נַפְשׁ בְּנִסְיוֹנוֹת שְׁהָיוּ
 לָהֶם והם עמדו בניסיונות והתגברו
 עליהם בכוח ה'מסירות נפש' והויתור
 על הרצונות האישיים, מְכַלֵּמְקוֹם,
 כֹּל עֲבֹדֶתָם היתה מצד
 מְצִיאֹת הַנְּשָׁמָה, כשם שאהבת
 ה' של הנפש האלוקית היא חלק בלתי
 נפרד מגדרי המציאות של הנשמה, כך
 העובדה שהאבות הם 'מרכבה' ולמדו
 תורה ועבדו את ה' במסירות נפש
 ועמדו בניסיונות היא חלק מהמציאות
 שלהם וְלֹא היתה בָּזֶה בְּחִינַת
 בְּטוֹל בְּמְצִיאֹת כֵּן שְׁגָרִי
 המציאות (הרוחנית הנעלית) שלהם לא
 התבטלו. אלא שכאן נדרשת תוספת
 ביאור: איך אפשר לומר שכל העבודה
 של האבות הייתה בתוך גדרי המציאות
 הרוחנית שלהם, והרי כשם שהנפש
 האלוקית יוצאת מגדרי המציאות שלה
 בעקבות העובדה שהיא מלוכשת בגוף
 גשמי ובאה במגע עם נפש הבהמית,
 היינו דברים שמעלימים ומסתירים על אורה, כך גם האבות נתקלו בהעלמות
 והסתרים ולמה אם כן עבודתם לא נחשבת ביטול במציאות? על כך בא
 המענה: וְהֵינּוּ, שְׁגָם נִשְׁמֹתֵיהֶם שֶׁל הָאֲבוֹת הָיוּ מְלַבְּשׁוֹת
 בְּגוּף ולכן לכאורה היה מקום לשאלה שהתגברות על המניעות אמורה
 להיחשב ביטול במציאות, ומְכַלֵּמְקוֹם לֹא הָיָה גוֹפֵם מְעֵלִים
 ומסתיר, שְׁהָרִי הָיוּ מְרַכְּבָה לְאֻלְקוֹת גַּם מִצַּד הַגּוּף האבות
 היו בדרגה כזו גבוהה שגם גופם הגשמי לא היה העלם והסתר על אלוקות.
 וְאִף שְׁעֵינָן הַמְּרַכְּבָה אֵינּוּ מְאַחֵד עִם הָאֲדָם הַרוֹכֵב, אֲלָא

וְקָשׁוֹר הַנְּשָׁמָה בְּגוּף, כמבואר לעיל בהרחבה שהדבר ייחודי לנשמה
 ולא קיים בשאר הנבראים שנבראו באמצעות דבר ה' ורק הנשמה התקשרה
 והתלבשה בגוף בדרך של "ויפח" שְׁעֵינָן זֶה נוֹתֵן בְּנִשְׁמָה בְּפִנְיֵימִיּוֹת
 הַיְכָלֹת לְעֵלוֹת לְמַעַלָּה מִמְּקוֹרָה, שְׁזָהוּ עֵינָן שֶׁל הָעֵדֶר
 מְצִיאֹתָהּ, אֲלָא, שלמרות
 שה"ויפח" נותן לנשמה את הכוח לכך,
 עדיין הדבר לא יכול להתבצע בפועל
 כיון שְׁהַרְגֵשׁ הַגְּלוּי וְהַתַּעֲנוּג
 כו' שְׁפִנְפֵשׁ הָאֻלְקִית שׁוֹבֵעַ
 מכך שהקירבה לאלוקות טבועה בעצם
 מהותה ולכן כאשר היא מגיעה למצב
 של קירבה לאלוקות ודבקות באלוקות
 אין בה 'ביטול במציאות' ואדרבה ככל
 שיש לה יותר 'גילויים' ויותר
 'הרגשים' מציאותה יותר מודגשת,
 ונמצא שההרגש והגילוי האמורים
 מהווים מעין מחסום אשר מוֹנֵעַ
 לְהַרְגֵשׁ הַבְּטוֹל בְּמְצִיאֹת,
 וּמְתַגַּלָּה הַבִּיטוֹל דווקא עַל-יְדֵי
 הַנְּפֵשׁ הַבְּהֵמִית, עַל-יְדֵי-זֶה
 שְׁהַנְּפֵשׁ הַבְּהֵמִית מְסַתֵּירָה
 וְנִלְחַמַת נֶגְדַת הַיְוֹתָה חֵלֶק
 אֲלֵקָה - עַל-דֶּרֶךְ שְׁשֻׁטוֹת
 דְּלְעַמְתָּ-זֶה' מְעוֹרֵר שְׁשֻׁטוֹת
 דְּקִדְשָׁה כמבואר ב'המשך המאמרים
 'באתי לגני' שבצד שאינו צד הקדושה
 החטאים נקראים 'שטות' (כמאמר
 חכמינו ז"ל "אין אדם חוטא אלא אם
 כן נכנס בו רוח שטות") ולעומת זאת
 עבודת ה' מעל ומעבר למוכן ומתחייב
 על פי טעם ודעת נקראת "שטות
 דקדושה".
 (ו) וְכִמּוֹ כֵּן הוּא גַם בְּתוֹרָה,
 כשם שבנשמה העליונה הגדולה שלה
 היא הודות לירידה הגדולה כך גם
 בתורה שְׁדוּקָא עַל-יְדֵי יְרִידַת
 הַתּוֹרָה לְמִטָּה לְבְחִינַת מְצִירִים
 שהובאו לעיל (בסעיף ב) אודות המענה לטענת המלאכים לתת את התורה
 בשמים שהתורה ירדה דווקא לעולם הזה שיש בו מצרים ויצר הרע, הנה
 דווקא על ידי הירידה נַעֲשֶׂה בסופו של דבר תוֹסֶפֶת עֲלוּי בְּתוֹרָה
 שלא היה קיים בה לפני הירידה.
 וְזֶהוּ הַחֲדוּשׁ דְּמִתַּן-תּוֹרָה עַל מַעֲשֵׂה הָאֲבוֹת, דָּאִף שְׁקֵימּוֹ
 כֹּל הַתּוֹרָה עַד שְׁלֹא נִתְּנָה⁴⁴ ואם כן לכאורה לא היה כמתן תורה
 חידוש גדול, מְכַלֵּמְקוֹם, אֵינּוּ זֶה בְּדוּמָה לְכִמּוֹ שְׁהָיָה אַחֲרָי

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

44 זאת, שנתלבשה גם ביצירת הרע שהיא ענין הפכי ומנגד
 45 לאלקות, וזוהי ירידה גדולה נוספת והינה, לפי שדוקא על-ידי
 46 העבודה עם המנגד (לא רק העבודה הנפש האלקית עצמה
 47 גם פאָשר יש לה מנגד ולכן כשייא עובדת עם עצמה היא נאלצת
 48 להתגבר על ההתנגדות ועל העלמות
 49 והסתרים אבל עדיין אין זה 'ביטול'
 50 במציאות' כמבואר לעיל בהרחבה,
 51 אלא העבודה עם המנגד
 52 (עצמו), באים לבחינת בטול
 53 במציאות, כנ"ל.
 54 (ז) וזהו גם המשמעות הפנימית
 55 על-פי חסידות של מה שכתוב
 56 במדרש⁴⁷ על פסוק⁴⁸ לריח
 57 שמניף טובים שמן תורק
 58 שמך, כנסת ישראל משבחת את
 59 הקדוש-ברוך-הוא שהשמנים שלו הם
 60 בעלי ריח טוב ומוסיפה ואומרת
 61 שכאשר מריקים את השמן הוא טוב
 62 וערב גם למרחוק ועל כך אומר
 63 המדרש שיש לדרוש את הפסוק
 64 שכנסת ישראל אומרת לה' - כל
 65 המצות שעשו לפניך האבות
 66 ריחות היו אבל אנו שמן
 67 תורק שמך, והכוונה היא להדגיש
 68 את מעלת המצוות של בני ישראל
 69 לאחר מתן תורה לעומת המצוות
 70 שעשו האבות, שהיא כמעלת השמן
 71 לעומת הריח דריח הוא הארה
 72 בלבד ביחס לעצם הדבר שממנו
 73 הריח נובע ונודף, והינה, דאף
 74 שריח הוא דבר שהנשמה
 75 נהנית ממנו⁴⁹, ולכן קבעו חכמינו
 76 לברך ברכת הנהנין על ריח כשם
 77 שמברכים על מזון וכאשר האדם
 78 מתעלה ומאבד את ההכרה נעשה
 79 המשכת והתעוררות החיות
 80 מחדש על-ידי הריח, ואם כן
 81 הריח הוא בהחלט בעל חשיבות רבה
 82 מפל-מקום הרי זה הארה
 83 בלבד, ביחס לדבר עצמו שהרי
 84 פעלת הריח בעת ההתעלפות שמועילה להשיב את החיות היא רק
 85 כשנסתלקה המשכת הארת החיות, אבל העצם ישנו עדין
 86 בגופו והריח לא מסוגל, כמוכן, להחיות מתים ומכאן שעם כל חשיבותו

1 הוא דבר אחר שאמנם בטל וחסר רצונות משלו אבל בכל זאת מהות
 2 אחרת, ואם כן היה אולי מקום לומר שהאבות לא התאחדו עם האלקות
 3 בתאחדות מוחלטת וגם הם נזקקו להתגבר על העלם והסתר מצד הגוף הרי
 4 מפל-מקום למרות שענין המרכבה אין משמעו אחדות עם הרוכב ולכן
 5 הביטול של האבות לא היה בדרגה
 6 שהתאחדו עם אלקות לגמרי, בכל
 7 זאת למרות שאין התאחדות מוחלטת,
 8 הביטול מספיק גדול ועמוק ברמה כזו
 9 אשר אין זה מעלים ומסתיר
 10 ומנגד כו'. וגם הנסיונות
 11 שהיו להם, לא היו כמו
 12 הנסיונות שהיו במצרים כו'
 13 ורק ניסיונות קשים כמו אלה שעליהם
 14 בא המענה למלאכים "כלום למצרים
 15 ידרתם" הם ירידה שכדי להתעלות
 16 ממנה יש צורך בביטול במציאות.
 17 ונמצא, שעבודת האבות
 18 היתה מצד מציאות הנשמה,
 19 ולא היתה בה ענין הבטול
 20 במציאות ובהאם לזה הייתה גם
 21 ההתעלות שלהם. ורק במתן
 22 תורה שהיה לאחרי היציאה
 23 ממצרים, כור הפרזל⁴⁶,
 24 כמבואר בחסידות בהרחבה שהשעבוד
 25 הקשה בעבודת פרך במצרים זיך
 26 ועדין את בני ישראל מבחינה רוחנית
 27 להיות ראויים לקבלת התורה כך
 28 שדוקא במתן תורה ולא בימי האבות
 29 נעשית העבודה באפן של
 30 בטול במציאות. וזהו החדוש
 31 דמתן-תורה, באפן שלמצרים
 32 ירדתם ויצר-הרע יש ביניכם,
 33 שמלבד זאת שהתורה ירדה
 34 מלמעלה למטה ירדות רבות עד
 35 ליירדה לעולם הזה הגשמי שכאן היא
 36 התלבשה בדיו וקלף גשמי בהם
 37 כתובים דברי התורה ובהלכות
 38 בענינים גשמיים, נתלבשה
 39 גם בטענות של שקר, שכן
 40 בהלכות מסוימות דיני ממונות טיעוני
 41 בעלי הדין הם כאלה שאחד מהם בוודאי אינו אומר אמת וזהו ענין
 42 מצרים ויצר-הרע, שלא זו בלבד שנתלבשה התורה
 43 במצרים, מצרים וגבולים של העולם הזה הגשמי, הנה עוד

(46) ראה תו"א יתרו עד, סע"א ואילך. ובכ"מ. (47) שהש"ר פ"א, ג. (48) שה"ש א, ג. (49) ברכות מג, ב.

קודש ישראל להוי' ראשית תבואתה

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 וְאֶחָת הַדְּגָמָאוֹת עַל זֶה הִיא מִמֶּה שֶׁאִמְרוּ חֲכָמֵינוּ בְּגִמְרָא חֲכָם
 2 עֲדִיף מִנְּבִיא⁵⁰, וְהִינוּ לְפִי שֶׁהִנְבוּאָה בְּסֹדֵר הַסְּפִירוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת
 3 הִיא בְּבַחֲיִנַת נְצַח-וְהוֹד, הַסְּפִירוֹת הַמְּשֻׁמָּשׁוֹת אֲמִצְעֵי הַלְּבַב וְלִמְסוֹר
 4 אֵת הַהִשְׁפָּעוֹת מֵהַפְּנִימִיּוֹת אֶל הַחִיצוֹנִיּוֹת, מֵהַשְׁכָּל וְהַמִּידוֹת אֶל הַמַּעֲשֵׂה וְכֵן
 5 מֵעוֹלָם לְעוֹלָם וּבְזֶה גּוֹפָא עֲצֻמו
 6 יֵשׁ בְּמָה חֲלוּקִים, הַבְּדִלִים
 7 וְדִרְגוֹת שׁוֹנוֹת בְּהַתָּאם לְחֲלוּקָה
 8 הַכְּלִלִית שֶׁל הָעוֹלָמוֹת הָעֲלִיּוֹנִים
 9 לֹאֲרַכְעַת הָעוֹלָמוֹת אֲצִילוֹת, בְּרִיאָה,
 10 יִצִּירָה דְּנִבְוֹאָת יִשְׁעִיהָ הִיא
 11 בְּנְצַח-וְהוֹד דְּבְרִיאָה (שְׂבָהָם)
 12 נִתְלַבְּשׁוּ נְצַח-וְהוֹד
 13 דְּאֲצִילוֹת), וְנִבְוֹאָת יְחֻזְקָאֵל
 14 הִיא לְמִטָּה יוֹתֵר, שֶׁהִיא רַק
 15 בְּבַחֲיִנַת נְצַח-וְהוֹד דִּיצִירָה,
 16 וְלִכֵּן חֲכָם עֲדִיף וְנִעְלָה מִנְּבִיא,
 17 לְפִי שֶׁהִנְבוּאָה הִיא רַק
 18 בְּנְצַח-וְהוֹד, וְהַחֲכָמָה הָרַאשׁוֹנָה
 19 וְהַתְּחִלָּה שֶׁל כָּל הַסְּפִירוֹת הִיא
 20 בְּבַחֲיִנָּה נְעֻלִית יוֹתֵר, מִנְּצַח וְהוֹד
 21 שְׂבָאוֹת בְּסֹדֵר הַסְּפִירוֹת רַק אַחֲרָי עֵיקֵר
 22 הַשְׁכָּל (חֲכָמָה, בִּינָה, דַּעַת) וְעֵיקֵר
 23 הַמִּידוֹת (חֲסֵד, גְּבוּרָה, תְּפָאֵרֶת) וְכִמּוֹ
 24 רַבִּי שְׁמֵעוֹן בֶּן יוֹחָאֵי
 25 וְהָאֲרִיז״ל שֶׁהִשְׁיִגוּ בְּבַחֲיִנַת
 26 נְעֻלוֹת הַרְבֵּה יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר
 27 בְּחִינַת נְצַח-וְהוֹד, וּמְכַל-
 28 מְקוֹם מְשַׁחֲרֵב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ
 29 נִטְלָה נְבוּאָה⁵¹, וְאֵלּוּ הַחֲכָמָה
 30 גִּשְׁאָרָה, אִף שֶׁאֵם הַנְּבוּאָה נִיטְלָה
 31 בְּגִלְגַּל מַעֲלַת הַגְּדוּלָּה שֶׁלָּא הֵייתָה
 32 יְכוּלָּה לְהִיּוֹת אַחֲרָי הַחוּרְבָן וְהָעֵלֶם
 33 וְהַסְתֵּר עַל אֲלוּקוֹת שִׁירַד הָעוֹלָם
 34 בְּעַקְבוֹתָיו, הִרִי אִם נִצַּח וְהוֹד חֲדָלוּ
 35 לְהֵאִיר קָל וְחוֹמֵר שֶׁהַחֲכָמָה הֵייתָה
 36 צְרִיכָה לְהִיפִסֵּק, וְלִמָּה הַחֲכָמָה נִשְׂאָרָה
 37 גַּם אַחֲרָי הַחוּרְבָן? וְהִינוּ לְפִי
 38 שֶׁיֵּשׁ מַעֲלָה יְתֵרָה בְּנִבְוֹאָה עַל
 39 הַחֲכָמָה (לְמִירוֹת שֶׁבְּסֹדֵר הַמְּדִירוֹת
 40 הַחֲכָמָה נְעֻלִית מִנְּצַח וְהוֹד). וְהַבְּאוּר
 41 בְּזֶה⁵², דְּעָם הֵיּוֹת שֶׁחֲכָם
 42 עֲדִיף מִנְּבִיא לְפִי שֶׁמְשִׁיג בְּמְדִירוֹת עֲלִיּוֹנוֹת יוֹתֵר, מְכַל-
 43 מְקוֹם, הִרִי הַשְּׁגַת הַחֲכָם הִיא רַק יְדִיעַת הַמְּצִיאוֹת בְּלִבְד,

1 של הריח בסך הכול כוחו מועט ומגובל. מה-שאיין-בן שמן תורק
 2 שמך הוא המְשַׁכֵּת הָעֵצִים כאשר במשל הכוונה לשמן עצמו ולא רק
 3 לריחו ובנמשל הכוונה שמעשה המצוות של האבות המשך וגילה הארה
 4 מאלוקות, ומעשה המצוות שלאחר מתן תורה ממשיך ומגלה את עצם
 5 האלוקות. וזוהי מַעֲלַת הָעֲבוּדָה
 6 שְׁלֹאֲחֵרִי מִתֵּן-תּוֹרָה עַל
 7 עֲבוּדַת הָאֲבוֹת, שֶׁעֲבוּדַת
 8 הָאֲבוֹת הִיְתָה מִצַּד מְצִיאוֹת
 9 הַנְּשֻׁמָּה, וְלֹא הָיָה בָּהּ בְּטוֹל
 10 בְּמְצִיאוֹת, כְּמִבְּאוּר לְעִיל בְּהַרְחֵבָה
 11 וְלִכֵּן כָּל הַמְּשַׁכֵּה הִיְתָה
 12 הָאֲרָה בְּלִבְד, מֵהַ-שְּׁאִיין-בֶּן בְּמִתֵּן-תּוֹרָה,
 13 בְּמִתֵּן-תּוֹרָה, כְּאֲשֶׁר לְמְצִירִים
 14 יְרַדְתָּם וְיִצְרֵ-הֲרַע יֵשׁ בִּינֵיכֶם,
 15 נִמְשָׁךְ הָעֵצִים, וְהִינוּ מִצַּד
 16 הַבְּטוֹל כּו' פְּנ"ל.
 17 וְהַעֲנִין בְּזֶה, דְּעָם הֵיּוֹת שֶׁעֲבוּדַת הָאֲבוֹת הִיא
 18 שֶׁעֲבוּדַת הָאֲבוֹת הִיא בְּמְדִירוֹהָ
 19 נְעֻלִית, וְאֵלּוּ הָעֲבוּדָה
 20 שְׁלֹאֲחֵרִי מִתֵּן-תּוֹרָה, לְאֲחֵרִי שֶׁלְּמְצִירִים יְרַדְתָּם
 21 שֶׁלְּמְצִירִים יְרַדְתָּם וְיִצְרֵ-הֲרַע
 22 יֵשׁ בִּינֵיכֶם, הִיא בְּמְדִירוֹהָ
 23 פְּחוּתָה, שֶׁהִיא מוּבֵן כִּי לְמִירוֹת
 24 שֶׁבְּעֲבוּדַת הָאֲבוֹת (כְּמוֹ בְּעֲבוּדַת הַנֶּפֶשׁ
 25 הָאֲלוּקִית מִצַּד עֲצֻמָּה) אֵין 'בִּיטוֹל'
 26 בְּמִצִּיאוֹת' בְּמוּבֵן שֶׁל יִצְיָאָה מִכָּל גִּדְרֵי
 27 הַמְּצִיאוֹת וְהַתְּבַטְלוֹת מוּחַלְטָת, בְּכָל
 28 זֹאת אֵין סִפְקָ שֶׁעֲבוּדַת הָאָדָם נְעֻלִית
 29 לֹאֵין שִׁיעוֹר לְגַבֵּי עֲבוּדַת כָּל יְהוּרֵי כָּל
 30 מִצַּב וְרַק עַל הָאֲבוֹת נִאֲמַר שֶׁהִיוּ
 31 'מְרַכְבֵּי' לְאֲלוּקוֹת, וְלִמָּה אִם כֵּן
 32 הָעֲבוּדָה הַנְּעֻלִית מֵאֵד שֶׁל הָאֲבוֹת
 33 מִמְּשִׁיכָה וּמְגַלָּה רַק הָאֲרָה, וְהָעֲבוּדָה
 34 הַפְּחוּתָה וְהַנְּמוּכָה שֶׁלֹּנוּ מִמְּשִׁיכָה אֵת
 35 הָעֵצִים? אֵלּא הַבִּיאוֹר הוּא כִּי מְכַל-
 36 מְקוֹם, הִרִי יְדוּעַ שֶׁפְּחוּתָה
 37 הָעֵצִים אֲפִילוֹ בְּמְדִירוֹהָ
 38 פְּחוּתָה, הִיא גְּבוּהָה יוֹתֵר
 39 מֵאֲשֶׁר הָאֲרָה שֶׁמְמִדְרִיגָה
 40 עֲלִיוֹנָה כֵּן שֶׁבְּסוֹלֵם הַדְּרִגוֹת בּוֹדֵאֵי
 41 שֶׁעֲבוּדַת הָאֲבוֹת נְעֻלִית יוֹתֵר, וּמִצַּד שֶׁנִּי
 42 דּוּקָא עֲבוּדַת הַפְּחוּתָה שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אַחֲרָי מִתֵּן תּוֹרָה יֵשׁ בָּהּ מַעֲלָה שְׁאִין
 43 בְּעֲבוּדַת הָאֲבוֹת וְרַק בָּהּ נִמְשָׁךְ הָעֵצִים.

(50 ב"ב יב, א. 51) ראה תוספתא סוטה פי"ג, ד. ירושלמי סוטה פ"ט הי"ג. שהש"ר פ"ח, ט (ג). וראה יומא ט, ב. סוטה מח, ב. ובכ"מ. 52) ראה תניא אגה"ק סי"ט.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

44 האלוקית כשהיא עובדת את ה' מצד עצמה מתענגת על ה', ודבר זה לא שייך
 45 כלל לנפש הבהמית מפל-מקום, היא נעלית יותר מעבודת
 46 הנפש האלקית מצד-עצמה, כי, בעבודת הנפש האלקית
 47 מצד-עצמה (היינו שגם בהיותה מלבשת בנפש הבהמית
 48 ומרגישה את הרחוק דנפש
 49 הבהמית, מפל-מקום,
 50 העבודה היא עבודת הנפש
 51 האלקית מצד-עצמה ועדיין יש
 52 עבודות שמיוחדות לה מבלי לשתף
 53 בכך את הנפש הבהמית), עדן לא
 54 נתבטל ממציאותו (פנ"ל),
 55 ולכן צריכה להיות העבודה
 56 עם הנפש הבהמית דוקא,
 57 והינו, לא העבודה דמסירות-
 58 נפש שהיא להפשיט את
 59 עצמו (אויסטאן זיך להתפשט
 60 ולא להיות מלוכש) מהנפש
 61 הבהמית ולמסור את הנפש
 62 לאלוקות למרות העולם וההסתר,
 63 ולא העבודה דשכירת הנפש
 64 הבהמית כך היא תפסיק להתאוות
 65 לענייני העולם הזה לא בגלל שהיא
 66 השתכנעה באמיתות האלוקות וחל בה
 67 שינוי אלא בגלל 'שכירה', אלא
 68 צריך לפעל (דורקטאן לבצע)
 69 את העבודה עם הנפש
 70 הבהמית עצמה, לפעל
 71 במדות דנפש הבהמית שהם
 72 בבחינת קשה כארז⁵⁶, שיהיה
 73 בהם הבטול, כך שהנפש הבהמית
 74 תמשיך להתקיים ולפעול אבל כל
 75 הכוחות שלו יופנו לאלוקות ובטול
 76 זה הוא בטול המציאות.
 77 ועל-ידי הבטול במציאות
 78 דנפש הבהמית, באה גם
 79 הנפש האלקית שהיא זו שפעלה

1 והינו, שאינו משיג ומפיר את המציאות כי אם באפן של
 2 ידיעה בלבד. וגם השגת רבי שמעון בן יוחאי והארזי"ל
 3 שהיתה ברוח הקדש, הרי ידוע שרוח הקדש היא רק
 4 ביצירה⁵³, וכן ד' שנכנסו לפרד"ס⁵⁴, כמסופר בגמרא בפרטיות
 5 על ארבעה שנוכחו לפרדס הרוחני של
 6 קירבה לאלוקות (ואצל כל אחד מהם
 7 הכניסה ל'פרדס' והיציאה ממנו הייתה
 8 באופן אחר) והיתה השגתם רק
 9 ביצירה, ומה שהשיגו על-
 10 ידיה בעולם האצילות היה
 11 רק בבחינת ידיעת המציאות
 12 ולא יותר כי סוף סוף מדובר בענייני
 13 אלוקות רוחניים ומופשטים שקשה
 14 להבין ולהשיג את מהותם בצורה
 15 ברורה. מה-שאין בן נבואה
 16 היא בחינת הכרה, שמפיר
 17 את המציאות, וכמו שקתב
 18 רבי חיים ויטל בשערי
 19 הקדשה⁵⁵
 20 שבאותה המדרגה שבה
 21 היתה הנבואה, נחקקו
 22 ונצטוו במחשבת הנביא
 23 כו', ולכן גדלה מעלת
 24 הנבואה על החכמה, דהגם
 25 שהחכמה היא במדרגות
 26 נעלות יותר, בסולם הדרגות
 27 מפל-מקום גדלה מעלת
 28 הנבואה, לפי שהיא בבחינת
 29 הכרה ברורה ומאירה במהות
 30 הדברים. ונמצא, שבחינת
 31 העצמי ממדרגה תחתונה
 32 היא למעלה מהארה
 33 שממדרגה עליונה וזה הביאור
 34 באמור לעיל שמבחינת סולם הדרגות,
 35 האבות הן במדרגה עליונה ואנו
 36 במדרגה פחותה. ואילו בהמשכה, יש
 37 מעלה בעבודה שלאחר מתן תורה
 38 שדווקא היא פועלת את המשכת
 39 העצם.
 40 ועל-דרך-זה יובן גם
 41 בעבודה, שהעבודה עם
 42 הנפש הבהמית, עם היותה
 43 במדרגה פחותה, שהרי הנפש

בלבד, והינו, שאינו משיג ומפיר את המציאות
 כי אם באפן של ידיעה בלבד. וגם השגת רבי
 שמעון בן יוחאי והארזי"ל שהיתה ברוח
 הקדש, הרי ידוע שרוח הקדש היא רק
 ביצירה⁵³, וכן ד' שנכנסו לפרד"ס⁵⁴, היתה
 השגתם רק ביצירה, ומה שהשיגו על-ידיה
 בעולם האצילות היה רק בבחינת ידיעת
 המציאות. מה-שאין בן נבואה היא בחינת
 הכרה, שמפיר את המציאות, וכמו שקתב רבי
 חיים ויטל בשערי הקדשה⁵⁵ שהאורות שבאותה
 המדרגה שבה היתה הנבואה, נחקקו ונצטוו
 במחשבת הנביא כו', ולכן גדלה מעלת הנבואה
 על החכמה, דהגם שהחכמה היא במדרגות
 נעלות יותר, מפל-מקום גדלה מעלת הנבואה,
 לפי שהיא בבחינת הכרה. ונמצא, שבחינת
 העצמי ממדרגה תחתונה היא למעלה מהארה
 שממדרגה עליונה.

18 ועל-דרך-זה יובן גם בעבודה, שהעבודה עם
 19 הנפש הבהמית, עם היותה
 20 במדרגה פחותה, מפל-מקום, היא נעלית יותר
 21 מעבודת הנפש האלקית מצד-עצמה, כי,
 22 בעבודת הנפש האלקית מצד-עצמה (היינו שגם
 23 בהיותה מלבשת בנפש הבהמית ומרגישה את
 24 הרחוק דנפש הבהמית, מפל-מקום, העבודה
 25 היא עבודת הנפש האלקית מצד-עצמה), עדן
 26 לא נתבטל ממציאותו (פנ"ל), ולכן צריכה
 27 להיות העבודה עם הנפש הבהמית דוקא, והינו,
 28 לא העבודה דמסירות-נפש שהיא להפשיט את עצמו (אויסטאן זיך) מהנפש
 29 הבהמית, ולא העבודה דשכירת הנפש הבהמית, אלא צריך לפעל (דורקטאן)
 30 את העבודה עם הנפש הבהמית עצמה, לפעל במדות דנפש הבהמית שהם
 31 בבחינת קשה כארז⁵⁶, שיהיה בהם הבטול, ובטול זה הוא בטול המציאות.
 32 ועל-ידי הבטול במציאות דנפש הבהמית, באה גם הנפש האלקית לבחינת

(53) ראה שעה"ק להרח"ו ח"ג שער ו. (54) חגיגה יד, ב. (55) שם שער ה"ו. (56) ראה תו"ח בראשית ט, א ואילך. המשך תער"ב ח"א ע' תע ואילך. ובכ"מ.

קודש ישראל להוי' ראשית תבואתה

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 את הדבר בנפש הבהמית לבחינת בטול במציאות. וכידוע
- 2 במעלת ה'בעלי תשובה' שמצד הרגש הרחוק, כיון שבעבר,
- 3 קודם שעשו תשובה היו רחוקים, הרי לאחר שעשו תשובה ונתקרבו
- 4 עבודתם היא בלשון הוהרה ברעותא יתיר ובחילא יתיר⁵⁷,
- 5 בתוספת רצון ובתוספת כוח שמעלת
- 6 עבודתם של בעלי התשובה היא
- 7 לא רק לגבי עבודת הצדיקים
- 8 שעבודתם אינה מצד הרחוק
- 9 כלל, וכיוון שלא היו רחוקים אין
- 10 להם את תחושת נעימות וערבות של
- 11 ההתקרבות שישנה אצל בעלי התשובה
- 12 אלא גם לגבי עבודת
- 13 הבינונים שההתעוררות
- 14 אצלם היא מצד הרחוק
- 15 (פנ"ל סעיף ה), ואם כן לכאורה
- 16 גם הבינונים שורים בענין זה לבעלי
- 17 התשובה אבל לאמתו של דבר מעלה
- 18 זו מיוחדת רק לבעלי התשובה פני,
- 19 בעבודת הבינונים הרחוק
- 20 הוא מצד הנפש הבהמית,
- 21 והעבודה היא בנפש
- 22 האלקית, שאינה בכחינת
- 23 בטול במציאות, וכשאין יציאה
- 24 מוחלטת מגדרי המציאות גם תחושת
- 25 הירחוק לא מביאה להתעלות העצומה
- 26 ללא גבול מה שאין-פן עבודת
- 27 התשובה שהיא עבודה עם
- 28 הנפש הבהמית היא כן מתבטלת
- 29 במציאות כדי להתקרב לאלוקות,
- 30 ולכן הרי זה ברעותא יתיר
- 31 ובחילא יתיר. וכמשל אמת
- 32 המים שפאשר ישנה סתימה
- 33 המונעת את הלוח המים, סכו
- 34 המונע את הורמה הגה על-ידי
- 35 ההסתר נעשה התגברות
- 36 המים (וגם הסתימה עצמה
- 37 הולכת ואם הזרם חזק באמת, בסופו
- 38 של דבר, לא זו בלבד שהסכו מגביר
- 39 את הורמה אלא שבסופו של דבר
- 40 הסכו עצמו נפרץ). וכמו כן הוא
- 41 גם בעבודה, שעל-ידי עבודת
- 42 התשובה, שהיא העבודה עם
- 43 הנפש הבהמית עצמה, אזי
- 44 מתחדש התקף בנפש

(57) ראה זח"א קכט, ב. וראה אוה"ת שה"ש ח"ב ע' תרנא ואילך.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 העלם מוחלט. ובכדי להגיע לבחינת העולם שאינו במציאות,
 2 דרגות נעלות במידה כזו שלא מתגלות כלל הרי זה על-ידי העבודה
 3 עם הנפש הבהמית עצמה שהרי זו העבודה של 'ביטול במציאות'.
 4 וזהו ענין העבודה הרוחנית של קצירת העמר, מאכל בהמה⁵⁸,
 5 שמתעם זה הפסוק מדמה את בני
 6 ישראל לא רק לתרומה אלא גם לעומר
 7 שעל-זה נאמר⁵⁹ מהחל
 8 חרמש בקמה, קמה מלשון
 9 קומה⁶⁰, דקאי על קומת
 10 הנפש הבהמית⁶¹, כי לא די
 11 לבטל ולהעלות רק פרט אחד בנפש
 12 הבהמית אלא יש לחולל שינוי בכל
 13 ה'ציור קומה' שלה היינו בכל הדרגות
 14 מתחילה ועד סוף וצריך לפעל
 15 בטול במציאות בקומת הנפש
 16 הבהמית כולה בכל הדרגות ובכל
 17 הפרטים ולכן בימי ספירת העומר שהם
 18 מ"ט ימים עוסקים בירור כל שבע
 19 המידות בפרטיות, כפי שכל אחת מהן
 20 כלולה מכל השבע (מ"חסד שבחסד"¹³

עד "מלכות שבמלכות"), ועל-ידי הבטול במציאות בקומת הנפש
 הבהמית לפרטיה ופרטי פרטיה נעשה בטול במציאות גם בנפש
 האלקית, ועל-ידיה מגיעים לבחינת העולם שאינו
 במציאות, דרגות גבוהות ביותר באלוקות שנעלמות לחלוטין ומציאותן
 איננה ניכרת כלל ולמעלה יותר
 ועד - לעצמותו ותברך, שזה
 נמשך דוקא על-ידי העבודה
 בברור הנפש הבהמית וגופו
 וחקלקו בעולם, ועל ידי בירור
 והעלאה זו, האדם לא רק מתעלה
 בעצמו ומתקרב לאלוקות בעצמו אלא
 שעושה את העולם דירה לו
 ותברך⁶², שלמטה בעולם
 הנה שהוא עולם נחות ותחתון שאין
 למטה הימנו? הנה גלוי עצמותו
 ותברך ממשי.

להגיע לבחינת העולם שאינו במציאות, הרי זה
 על-ידי העבודה עם הנפש הבהמית עצמה. וזהו
 ענין קצירת העמר, מאכל בהמה⁵⁸, שעל-זה
 נאמר⁵⁹ מהחל חרמש בקמה, קמה מלשון
 קומה⁶⁰, דקאי על קומת הנפש הבהמית⁶¹,
 וצריך לפעל בטול במציאות בקומת הנפש
 הבהמית, ועל-ידי הבטול במציאות בקומת
 הנפש הבהמית נעשה בטול במציאות גם בנפש
 האלקית, ועל-ידיה מגיעים לבחינת העולם
 שאינו במציאות, ולמעלה יותר - לעצמותו
 ותברך, שזה נמשך על-ידי העבודה בברור הנפש הבהמית וגופו וחקלקו
 בעולם, שעושה את העולם דירה לו ותברך⁶², שלמטה בעולם הנה? הנה גלוי
 עצמותו ותברך ממשי.

(58) ראה ד"ה משכני פ"ה (לעיל ע' 18). וש"נ. (59) פ' ראה טז, ט. (60) רא"ש סוף פסחים. כסף משנה הל' תמידין ומוספין פ"ז הכ"ג בשם ראשונים. שו"ע אדה"ז או"ח סתפ"ט ס"ד. וראה זח"ג קכד, רע"א. ועוד. (61) ראה בארוכה ד"ה לה"ע ספירת העומר (לעיל חכ"ב ע' 299 ואילך). וש"נ. (62) ראה תניא פל"ו.

המשך ביאור למס' זבחים ליום שני עמ' א

1 מי חטאת, משום שיש כאן רק כל שהו מהפסולים, ואף להזאה די
 2 בכל שהו שהרי טובר שאין צריכה שיעור, וכל אחת מההזאות
 3 אינה יכולה להיות קטנה משיעור כל שהו.
 4 הגמרא מקשה על פירושו של ריש לקיש: מיתבי, שנינו בברייתא
 5 (תוספתא פרה פ"ט ה"א), מים פסולים שנפלו לצלוחית של מי חטאת, כל
 6 המים שבצלוחית פסולים להזאה. רבי חולק ואומר, לרבי רבי

אליעזר שסובר במשנה שמי חטאת שנתערבו בהם מים פסולים,
 מזה שתי הזאות ונטהר, הוזה כל שהוא מטהרת, והוזה אין צריכה
 שיעור. וכן סובר שהוזה שמהצה ממנה פשר ומהצה פסול, כשרה,
 ואין אומרים שמתהרת רק כשכולה מי חטאת. וקשה לריש לקיש
 שאמר שלרבי אליעזר 'הזאה צריכה שיעור'.

המשך ביאור למס' זבחים ליום רביעי עמ' ב

1 להיכל, כגון דם חטאות חיצוניות, קרינן ליה גם את סופו של
 2 הפסוק 'פנימה', ונפסל בבואו אל קודש הקדשים. אבל כל היבא
 3 דלא קרינן אל תקודש, וכגון דמים אלו שמצותם בהיכל, לא קרינן
 4 'פנימה', ואינם נפסלים בהכנסתם לקודש הקדשים. או דלמא נפסל
 5 דמם אם נכנסו לקודש הקדשים, היות ושללא במקומן הוא - שנכנס
 6 דמם פנימה למקום שאינו ראוי להם.
 7 ואם תימצי לומר - אם נכריע את הספק ונאמר שלא במקומן הוא,
 8 שסוף סוף נכנסו הדמים פנימה למקום שאינו ראוי להם, ועל זה
 9 הקפידה התורה ונפסלו. עדיין יש להסתפק בדמם של פיר ושעיר
 10 של יום הכיפורים, שהנה מדמן על הפדים של הארון שבקודש
 11 הקדשים, כמצותם, והוציאן להיכל כדי להוות מדמם על הפרוכת

כדינם, וחזר והכניסן פנימה לקודש הקדשים שלא לצורך, מהו
 הדין. מי אמרינן מקומן הוא, אין זה נקרא שהכניסו הדם למקום זר
 שאינו ראוי להם, שהרי היה צריך להוות מהם בתחילה בקודש
 הקדשים על בין הבדים, או דלמא - או שמא, הואיל ונפק - כיון
 שיצא הדם מקודש הקדשים ונעשתה כבר מצותו שם, נפק - יצא
 לגמרי, ושוב אין זה מקומו הראוי, ואם יחזור ויכניסו, יפסל בכך.
 ואם תימצי לומר שלאחר שיצא הדם מקודש הקדשים, הואיל ונפק
 נפק - שוב אין זה מקומו ונפסל, עדיין יש להסתפק מה הדין אם
 הנה מדמן של הפר או השעיר על הפרכת, בעומדו כמצותו בין
 הפרוכת למזבח